ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXVI

Број 720

16. октобар 1965.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Dan Barry

ФЛАШ ГОРДОН

У ОВОМ БРОЈУ:

КРОЗ ВЕКОВЕ

Књижари у старом Риму

Тит Помпоније Атик (109-32 пре наше ере) био је Цицеронов пријатељ, мецена и први познати римски књижар- издавач. Надимак Атикус добио је због тога што је дуго живео у Атини.

Атик је оспособљавао робове за преписивање, па им је поред осталих рукописа, давао да преписују и говоре његовог пријатеља Цицерона. Он се

трудио да се ти преписи продају и изван Италије.

Књиге су се умножавале на тај начин што је више писара писало у исто време, а један је човек диктирао.

Кад се књижарство развило многи имућнији су сматрали да је отмено и културно скупљати књиге, па убрзо ниједна богата кућа није била без библиотеке. Све је то утицало да се развила жива трговина књигама. Љубитељи књига радо су посећивали књижаре, које су у исто време служиле и као читаонице. У време царства било је много јавних књижара.

РАВАН НУЛИ

Фронда је назив за побуњенички покрет у Паризу против Мазарена и краљице Ане аустријске. Назван је по праћки (ла фронде) којом су се играли младићи у то време. Покрет је трајао од 1648—1653. и дели се у два периода: парламентарна и краљице Ане Аустр. 1648. до марта 1649) и фронда принчева (од октобра 1649. до септембра 1853). Узрок прве била је рђава управа владе која је притискивала буржоазију разним наметима а друге неслагање између принчева и краљице Ане. Принц Конде је продро у Париз са трупама 1652. године. За народ резултат овог грађанског рата био је раван нули.

Кроз нашу земљу

БОР

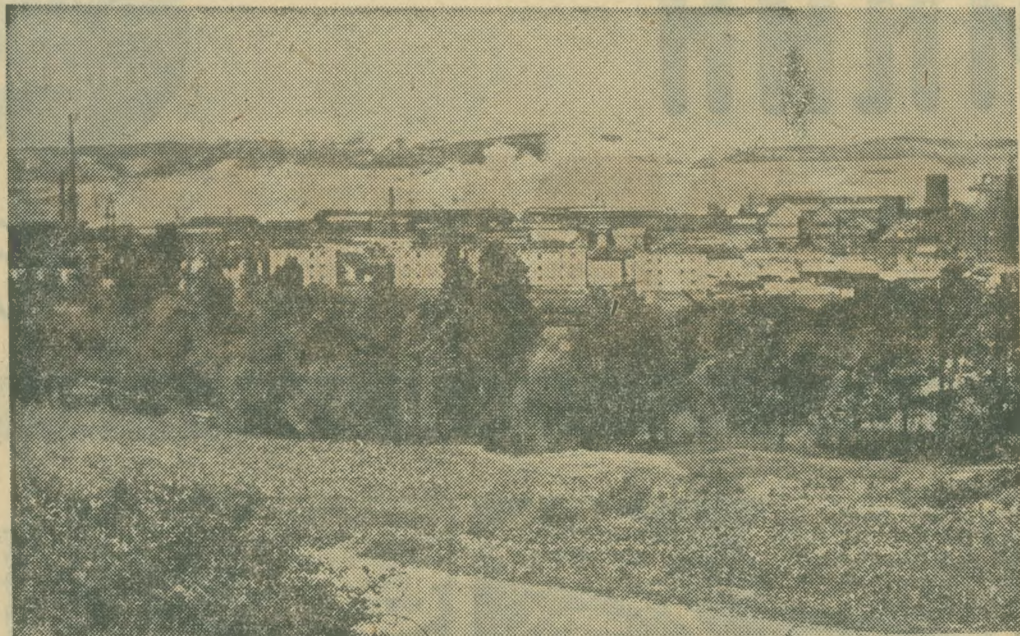

ПОЧЕТКОМ овог века Бор је био мало влашко село са 150 кућа и нешто преко 700 становника. У његовој околини један чешки инжењер открио је бакарну руду, а већ 1904. године почиње и прва производња. Следеће године ступа у погон и топионица руде. Упоредо са порастом производње повећало се и насеље, у којем је 1910. године живело већ 2.116 становника. Пред почетак II светског рата производња бакра је достигла 43 хиљаде тона. За време окупације рудником су управљали Немци. Данас је Борски рудник поред шпанског рудника Рио-Тинто највећи рудник бакра у Европи, а сам Бор, са својих 20 хиљада становника, највећи град у источној Србији. Бор је не само велики индустријски него и културно-просветни центар. У њему има 12 разних школа — почев од осмогодишњих, па преко неколико средњих и средњотехничких школа до Рударско-металуршког факултета.

Бор има лепу околину. 12 км од града је Брестовачка бања, а још 4 км даље Борско језеро (вештачко), дугачко 3 км. До њега води асфалтни пут. Привлачна Злотска пећина удаљена је од Бора 25 км и до ње се може доћи аутобусом. Од пећине почиње Лазарева долина — највећи кањон у источној Србији. На Столу и Црном врху су планински домови. То су излетишта грађана Бора односно његових рудара.

АНЕГДОТЕ 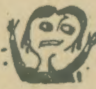

Локална адаптација

Француски позоришни глумац Воланж једно време радио је као управник путујућег позоришта. Да би привукао публику био је приморан да мења наслове комада. Тако је комад „Кула Несл“ за време док се играо у Јури, постао „Кула Дол“, а „Продавачица хлеба“ покаткад се претвала у „Пекарку из Монтмираја“.

Ни Молијерови комади нису доживели бољу судбину. Јер кад је његов „Мизантроп“ игран у Бресту на плакатима је писало: Бретонски човекомрзац“, док је на југу писало да трупа игра „Човекомрсца из Тарасконе“.

Све је релативно

Пријатељи чувеног научника Алберта Ајнштајна питали га једног дана има ли намеру да постане натурализовани Американац:

— Ни сам још не знам — Одговори Ајнштајн. Ако моје теорије о релативитету буду успеле, Немци ће рећи да сам Немац а Французи да сам грађанин целог света. А ако не успеју, Французи ће рећи да сам Немац, а Немци да сам Јеврејин. Е, видите, од тога зависи.

СТАРИЦА–ПОЛАРНИК

Откако је Мари-Лујза Стивенсен напустила отаџбину — округ Во у Швајцарској — прошло је 70 година. Читаво то време Мари-Лујза је чезнула да чује свој матерњи језик, да дозна шта се догађа у њеном завичају. Али, у забачену Тасманију, где је основала свој нови дом, њени земљаци нису често долазили. А да оде у Европу — за то ова вредна жена није могла да скупи довољно новца иако је радила читавог века .

Али, једном је ипак у тасманску луку Хобарт упловио један француски брод: превозио је поларне истраживаче на антарктичку станицу Димон-Дирвил. И док је брод стајао у луци, у иначе тихом дому Марије Лујзе чуо се француски језик. Затим су истраживачи отишли, али тачно после годину дана нова смена поларних истраживача поново је донела са собом у провинцијски Хобарт делић далеке Европе.

Тако је дом старице Стивенсен постао права успутна база, „поштански одељак“ и пункт за стално свраћање француских антарктичких експедиција. Поларници који би провели зиму на антарктичкој станици радовали су се сусрету с Мари-Лујзом која им је најискреније пружала гостопримство и први „градски“ кров над главом после боравка у вечитом леду.

Поларни истраживачи одлучили су да добро врате добрим. Осамдесетогодишња старица била је уврштена међу учеснике француске антарктичке експедиције. И као равноправног члана позвали су је да бродом „Мага-Дан“, који се враћао са члановима експедиције, крене на пут. Свој осамдесет први рођендан Марија-Лујза је прославила у Европи, међу сродницима, у родној Швајцарској. Дани „одсуства“, најстаријег „поларника“ брзо су протекли и бродом који је носио нову смену антарктичких истраживача Мари-Лујза се вратила у Хобарт. „Поларна база Мари-Лујза“ наставила је да ради.

Ripley Веровали или не!

ФЛАВИТАС
ВИЗАНТИЈСКИ МАЂИОНИЧАР ИЗ 5 ВЕКА ДОЗНАО ЈЕ ДА ЈЕ ЦАР ЗЕНОН (474.–491), ТРАЖЕЋИ ПОМОЋ СВЕВИШЊЕГ У БИРАЊУ НАМЕСНИКА ЗА ИСТОЧНО РИМСКО ЦАРСТВО **СТАВИО КОМАД НЕИСПИСАНОГ ПАПИРА У ЗАПЕЧАЋЕНУ КУТИЈУ.** ПОСЛУЖИВШИ СЕ МАЂИОНИЧАРСКИМ ТРИКОМ, ФЛАВИТАС ЈЕ УСПЕО ДА ИСПИШЕ НА ПАПИРУ СВОЈЕ ИМЕ **И ТАКО ПОСТАНЕ ПРВИ ЦАРЕВ ДОГЛАВНИК!**

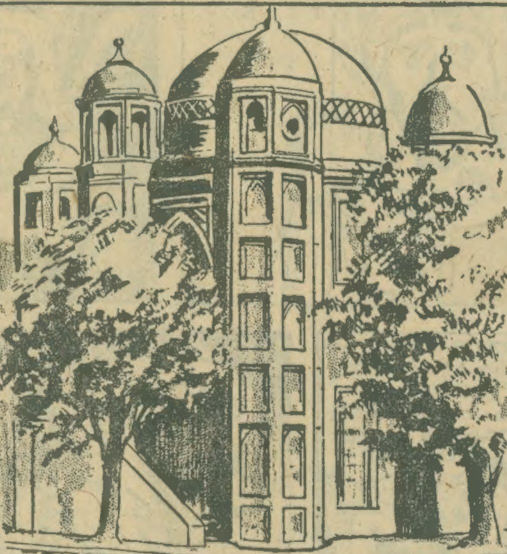

Храм анакарли
У ЛАХОРИ (ПАКИСТАН) САДРЖИ ЈЕДАН ЗИД У КОЈИ ЈЕ ДЕВОЈКА ПО ИМЕНУ АНАКАРЛИ ЖИВА ЗАЗИДАНА ПО НАРЕЂЕЊУ ВЛАДАРА АКБАРА ЗБОГ ТОГА ШТО СЕ НАСМЕШИЛА ДРУГОМ ЧОВЕКУ. ТАЈ, ДРУГИ ЧОВЕК БИО ЈЕ ВЛАДАРЕВ СИН ЈАХАНГИР КОЈИ ЈЕ ПОСЛЕ ОЧЕВЕ СМРТИ ПОДИГАО ДЕВОЈЦИ ХРАМ – ГРОБНИЦУ 1599.

Капетан **КРИСТОФЕР ПИРИ** (1760–1818) ИЗ САУТ КИНГСТАУНА (САД) БИО ЈЕ ОТАЦ 5 ПОМОРСКИХ ОФИЦИРА И ТАСТ 2 ПОМОРСКА ОФИЦИРА.

СЕМЕ ГОСПИНОГ БИЉА ОСНОВНА ЈЕ МЕРА ЗА **ЗЛАТО И СРЕБРО** У ИНДИЈИ.

ГНЕЗДО
ИНСЕКТА ЛИСТОСЕКА (MEGACHILE GENALIS) **ИЗГЛЕДА КАО ГРЧКА ВАЗА** ИНСЕКТ ИЗДУБИ СТАБЉИКУ ЦРНОГ ЛУКА, ОБЛОЖИ ЈЕ ЛИШЋЕМ А СПОЉА УКРАСИ СВОЈЕ ГНЕЗДО ИСЕЧЕНИМ ЛИШЋЕМ ЈАГОДЕ.

Понос ШУМЕ КНИСНА
У ПРЕТОРИЈИ (АФРИКА) ЈЕ ЈЕДНА ЗЕЛЕНА КУПА ВИСОКА 23 МЕТРА КОЈА СЕ САСТОЈИ ОД 43 ЗАСЕБНИХ ЗИМЗЕЛЕНИХ СМОКАВА ОД КОЈИХ ЈЕ СВАКА ИЗРАСЛА ИЗ СТАБЛА СМОКВЕ-ПРАМАЈКЕ.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

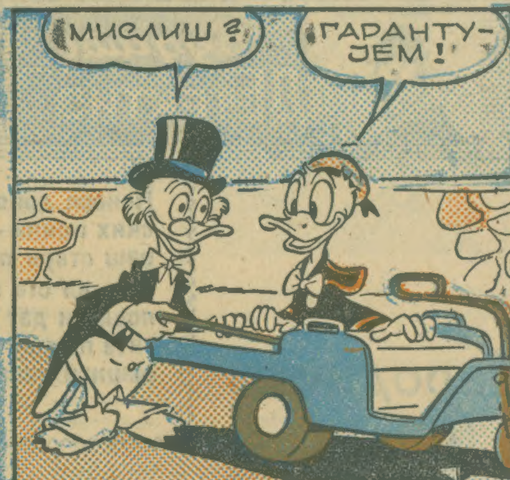

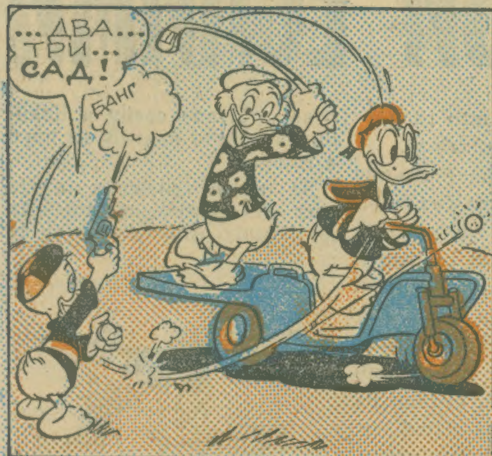

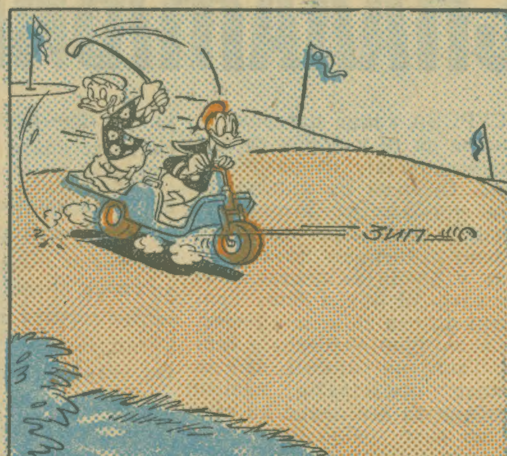

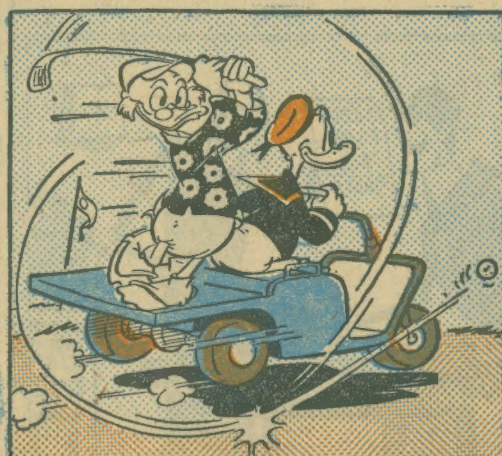

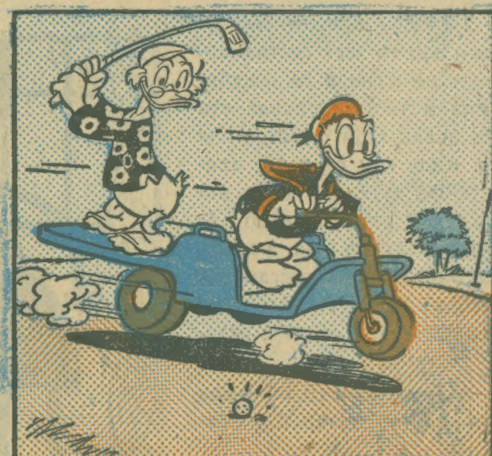

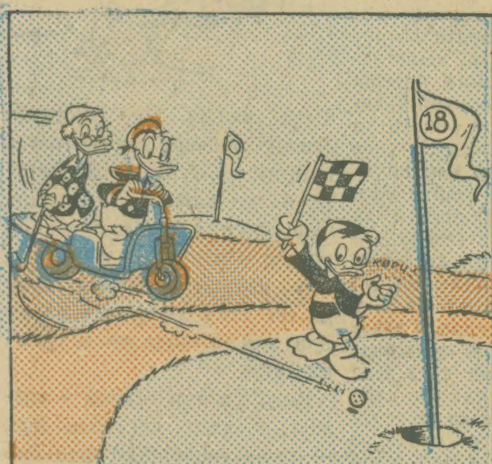

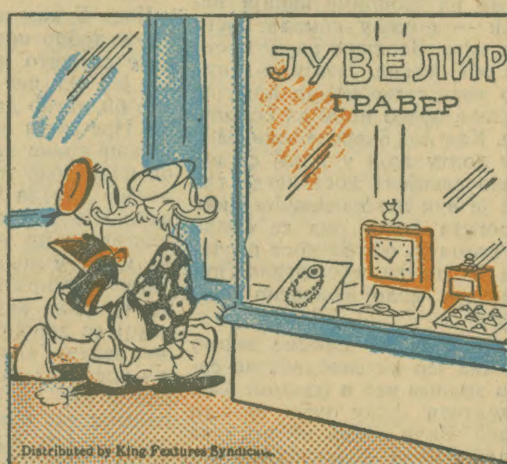

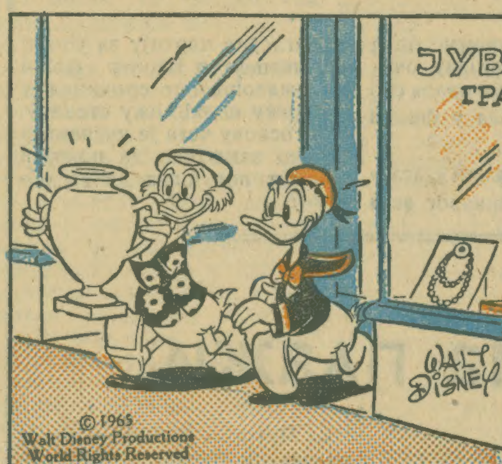

СПОРТ

БИЦИКЛ КАО »ДОПИНГ«

ПРЕ петнаест година први пут је у Шведској боравила једна група атлетичара из Југославије. Највише је било тркача средњих и дугих пруга јер то су најпопуларније дисциплине у Шведској и привлаче и највећи број гледалаца. Једна трка на 3.000 метара из тих дана остаће дуго у сећању југословенском рекордеру Здравку Церају и осталим нашим атлетичарима који су се такмичили у Гетеборгу.

Трка на 3.000 метара је дисциплина у којој долази до израза издржљивост тркача, али брзина ипак има пресудну реч. На старту је било десетак најбољих атлетичара из Шведске и Југославије. Међу њима налазио се и чувени Швеђанин Ингвар Ериксон. Победничка награда била је бицикл и Швеђани су веровали да ће припасти њиховом рекордеру Ериксону. Он је тих дана био у великој форми и међу учесницима није било атлетичара, који би могао да му угрози победу. Сви су тако бар мислили. Сви, сем Здравка Цераја тадашњег рекордера Југославије на 1.500 метара. Он је потајно веровао да може победити Ериксона и преотети му примамљиву награду.

И трка је почела. Ериксон се у почетку није много трудио. Пустио је слабије атлетичаре да воде. Уздао се у свој, тада добро познати финиш. И Цераj је чувао снагу за последње метре стазе.

До циља је било преостало још само сто метара, а питање победника није било решено. Ериксон и Церај су се одвојили од осталих ривала и готово раме уз раме почели да воде борбу за бицикл. Гледаоци су били на ногама и из свег срца бодрили Ериксона да победи. Али, Церај се није дао.

Два тркача у једној линији приближавали су се циљу. Час су Ериксону прса била напред а мало после тога Церај је имао исто толику предност. Кад су дошли последњи метри трке Церај је из себе извукао и последњу трунку снаге и први прошао кроз циљ. За тренутак стадионом је завладао тајац и одмах после тога буран пљесак. Шведски гледаоци знали су да награде успех нашег рекордера.

Није прошло ни десетак минута после завршене трке, а Церај је обишао почасни круг, али не трчећи, већ на бициклу. Ђорђе Стефановић, наш познати атлетски репрезентативац, није могао да сакрије своју радост и брзо се нашао на седишту за пртљаг. Буран смех и одобравање пропратили су наше познате атлетичаре док су се возили испред гледалаца у Гетеборгу. Био је то почетак афирмације наших атлетичара на међународној атлетској арени. Бицикл је послужио као „допинг“ Церају.

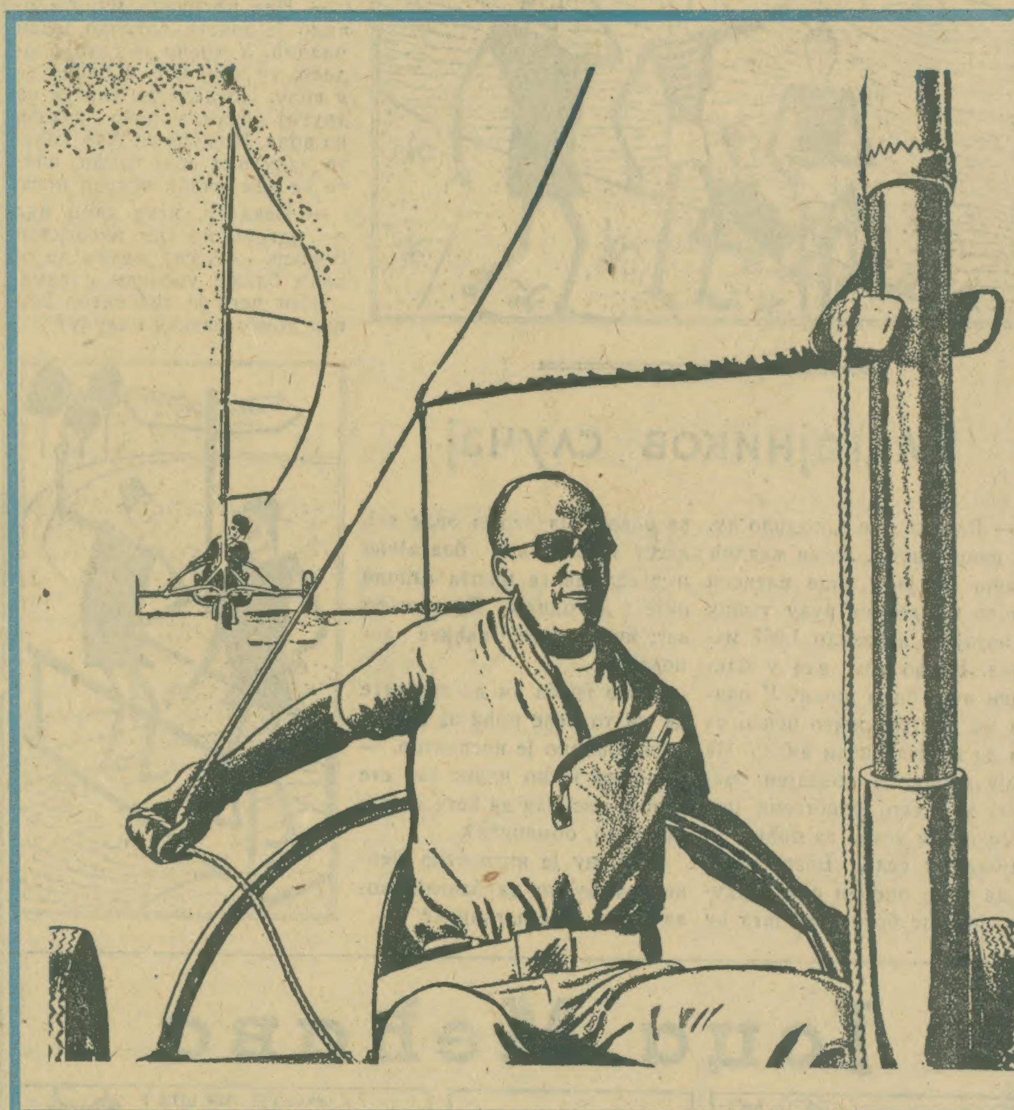

ЈЕДРЕЊЕ НА СУВУ

Једрење по суву је спорт који се много упражњава у пешчаним пустињама западног дела САД. Возило је направљено исто као и једрилице које се употребљавају на залеђеним језерима, само што уместо клизаљки има точкове. Спорт је узео толике размере да се сваког лета у Калифорнији одржавају такмичења.

Поново доносимо неколико кратких детективских прича — загонетки у којима се појављује ваш стари познаник, инспектор Вернер. Верујемо да сте од њега већ научили да на сваки податак дат у причи и на цртежу уз њу обратите пажњу и да ћете, на основу њих успешно решити сваки задатак.

Породични буџет

— ТО нећу преживети! Јуче смо ми, то јест сестра моје покојне жене и ја, изгубили оца и таста, а данас ето и сав новац који је остао иза њега. Када сам се данас вратио после дуге шетње, у покојниковој соби владао је страховит неред. На жалост, ја се раније никад нисам интересовао за материјално стање свог таста, а он није оставио тестамент.

— А је ли имао готовог новца? — запита инспектор Вернер.

— Новац је обично држао у фиоци свог писаћег стола. Књига где је бележио своја примања и издавања је нестала. Истина, на тепиху сам нашао ево овај упијач. Погледајте, овде се види отисак последње белешке коју је покојник унео у књигу пред смрт. Свота на упијачу очигледно треба да одговара своти која се налазила у фиоци писаћег стола. И...

Пошто је пажљиво саслушао причу покојниковог зета и разгледао хартију за упијање, инспектор Вернер одвео је „ожалошћеног сродника" у најближу полицијску станицу.

На основу чега је инспектор Вернер закључио да покојников зет покушава да га обмане?

На плажи

Био је врео летњи дан. Инспектор Вернер и његов помоћник гонећи преступнике прошли су кроз село и стигли до реке и ту наишли на групу купача.

— Чујте — довикнуо им је инспектор Вернер. — Тражимо младића вашег узраста. Мора да је негде у близини. Да га можда нисте видели?

Младићи су се ћутке згледали. Затим један од њих рече:

— Пре неколико минута овамо је заиста дотрчао један младић. У трену је свукао одело, ту крај нас, и бацио се у воду. Погледајте, ено га на другој обали, управо излази из воде. Пожурите! Ако хоћете даћу вам свој чамац, иначе ће вам умаћи испред носа.

— Нека га, нека само иде — одговорио је инспектор Вернер. — А сад желим да се мало ближе упознам с вама.

Због чега је инспектор Вернер донео овакву одлуку?

Благајников случај

— Ево, све се догодило ту, на ивици шуме. Један младић бацио ми је у лице млевени бибер и отео из руку ташну у којој се налазило 1.857 марака. Викао сам, али у близини није било никог. У очима ме је страховито пекло тако да ништа нисам видео. На моју срећу, ја познајем овај крај као свој сопствени џеп и тако сам успео да дођем до најближег села, Визенгрина, и да тамо оперем очи. Додуше, још ме боле. Али шта ћу за новац? Ја радим овде већ десет година као благајник и досад ми се ништа слично није догодило. Преклињем вас, инспекторе, нађите лопова?

— Не треба ни да сумњате да ми то неће поћи за руком — одговорио је инспектор. — Само ме једно чуди: зар сте заиста мислили да ћете ме тако лако обманути?

По чему је инспектор Вернер закључио да благајникова прича није истинита?

Јоца Мећава

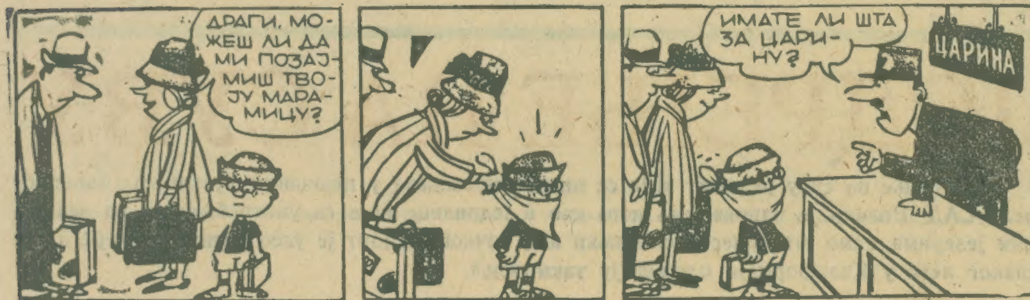

Пријатељи у невољи

СНАЛАЖЉИВИ ЕСКИМИ

СУРОВА клима натерала је Ескиме да се у борби са природом довијају на разне начине. Суочени са многобројним проблемима Ескими се довијају на разне начине и стално измишљају нова средства у борби за опстанак. Има како та оруђа била примитивна, она су врло ефикасна и потпуно одговарају сврси. Тако на пример лов на вукове представља велики проблем за све ловце на свету ма како добро били наоружани, а Ескими убијају вукове на најпримитивнији начин — помоћу комада кости од кита. Заоштре парче кости са обе стране, савију је и преко тога ставе комад лоја, па оставе преко ноћи да се смрзне. Кад лој очврсне, они баце ту лопту лоја у којој се налази савијена кост негде где ће је вук лако наћи. Кад вук прогута лопту она се отопи у стомаку, оштра кост распара му црева и он угине. Признаћете, врло ефикасно оруђе.

Фока је за Ескиме веома важна јер их снабдева не само храном већ и оделом. Али, ухватити фоку није нимало лако. Бели ловци не могу се приближити фоки ближе од

50 метара. А шта раде Ескими? Они пужу по земљи са главом добро повијеном да их фока не би приметила. У своме пузању Ескими имитирају фоке. Они су такви мајстори у томе да су у стању да се привуку толико близу фоки да је могу убити ножем.

За превоз Ескими употребљавају лаке чамце који се зову кајаци. То су чамци од коже са оквиром од лаког дрвета. Кожа такође потпуно покрива и горњу страну чамца сем једног отвора у који се веслач увлачи. Када уђе у чамац Еским затвара и тај отвор својим капутом од фокине коже који не пропушта воду. На тај начин чамац у ствари представља „део тела" самог Ескима. Он влада њиме невероватном вештином, правећи разне вратоломије а да му при том ни највећи таласи не могу нашкодити.

Чак и на Краљевом острву у Беринговом мору на коме нема ничег другог сем стена и леда Ескими су се прилагодили условима и живе добро захваљујући својој изванредној вештини да лове рибу и по таквом времену по коме се ниједан бели ловац не би усудио да изађе на море.

Интересантно је посматрати Ескиме у њиховим малим брзим кајацима на усталасаном мору. Највећи је проблем ући у воду. И зато док веслач седи у чамцу на самој обали двојица га држе, један са једне а други са друге стране. Када се укаже повољан тренутак они просто баце чамац заједно са веслачем на талас који се повлачи тако да веслач има времена да умакне пре него што га други талас врати на обалу.

Као што се живот Ескима не може замислити без кајака тако исто он је немогућ без санки. Али, да се направе санке потребно је дрво којег нема увек при руци. Међутим, Еским се и ту снашао. Он исече широке комаде коже морског коња, потопи их у воду и остави да се смрзну. После од тога направи санке.

Када Еским пође у лов мора се добро постарати да понесе све што му је неопходно јер уз пут нема насеља где би могао да обнови залиху. Пре свега мора понети довољно хране за псе. За себе он носи врло мало или нимало јер зна да ће нешто уловити. Не сме заборавити да понесе сламу коју сваког дана мења у чизмама да му се ноге не смрзну. За ноћ он прави себи кућу од леда у којој се лепо одмара. Грађење ледене колибе представља посао од једног сата. Кад уђе у њу он скида са себе највећи део одела па ипак му није хладно, јер се колиба загрева лампом у којој гори сало од фоке.

Ескими обично не носе ни пушку ни лук са стрелом са собом а ипак лове птице. Ево како: они избуше рупе у својој снежној колиби и ставе нешто хране на зидове тих отвора. Птице слећу и Ескими их просто хватају за ноге и кољу.

За време снежних олуја снег не дозвољава ловцима да гледају. Али Ескими су се

и ту снашли. Они употребљавају наочаре против олује које им омогућавају да путују и по највећој вејавици. Они своје наочаре праве од дрвета или костију и тако вешто избуше потребне рупе да све могу да виде а да им при том вејавица или сунце не сметају.

Када Ескими стигну у топлије пределе они тада једу — своје санке. Као што смо рекли санке су направљене од коже морског коња у коју су ставили лососе. Када се кожа отопи она служи као храна псима док Ескими једу замрзнуту рибу.

СА СВИХ СТРАНА

✱ Трећег јануара 1896. године отворен је у Паризу први Салон бицикла и аутомобила (тако је гласио тачан назив) на коме је било изложено много више бицикла него аутомобила. У то време максимална брзина аутомобила износила је 20 километара на час.

✱ Према писању совјетског часописа „Шума" откако је у Сибиру 1908. године пао метеорит Фунгуска дрвеће у овој области много боље расте — односно његов раст је сада двадесет пута виши од нормалног.

✱ Нови телефонски кабл који повезује Европу са Америком дугачак је 6.500 километара. Кабл полази из Сент-Хиларија-де-Риез (Вандеја) и простире се до Њу Џерсија у Такертону.

✱ Американац Вилијам Коб из Џорџије сматран је за најтежег човека на свету за кога се зна — имао је 362 килограма. Уз помоћ специјалне куре за мршављење Коб је спао на 104 килограма.

✱ Прва марка од једног пенија издата 1849. године на Бермудима под именом „Црни Перо" недавно је продата за 3.200 фунти. Постојале су само четири марке „Црни Перо" а име су добиле по првом гувернеру острва који је на њих ставио свој потпис.

✱ Једна куја расе ирски сетер донела је недавно у Њујорку на свет 17 младих, што се може сматрати за светски рекорд. Живо је остало 14 штенади.

✱ Пољски град Торуњ, родно место великог пољског астронома Николе Коперника (1473—1548) познат је већ 600 година по производњи медењака. Ови колачићи се извозе у већи број западних земаља.

»ВЕЛИКИ ДОМ«

„Велики дом" — тако становници Хјустона (држава Тексас у САД) с поносом називају нову спортску халу која по својим размерама превазилази све досад познате сличне објекте у свету. То је округла грађевина са куполом, пречника 216 метара и унутрашњим обимом од 196 метара. Од тла до врха куполе висина износи 65 метара, што је довољно да се испод ње смести кућа од око 20 спратова. Кровна конструкција је од челика, а сам кров састоји се из 4.700 правоугаоника од провидног пластичног материјала размере 2 x 1 метар који су уметнути у профилне рамове од алуминијума.

Ова џиновска спортска хала, са правим травнатим игралиштем под кровом, може да прими 66.000 гледалаца.

Догодило се у... Догодило се у... Догодило се у...

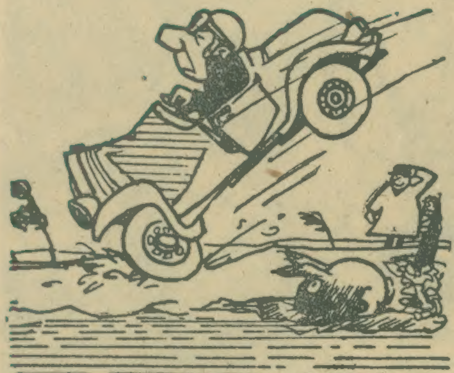

...Тексасу. Пилота-ветерана Еверета Смита подигао је торнадо заједно са спортским аутомобилом у коме се налазио. Оркан је носио возача и кола преко 100 метара, а затим их треснуо о земљу. Касније је Смит изјавио да је тада, после 4.500 часова летења као пилот, доживео прво „принудно спуштање“.

...Канзасу. Шетачи у парку са ужасом су посматрали како два човека немилосрдно ударају једну жену рекетима за тенис по глави. Када су притрчали да је одбране, видели су да је мушкарци не туку, већ покушавају да је ослободе читавог роја пчела које су јој се завукле у косу.

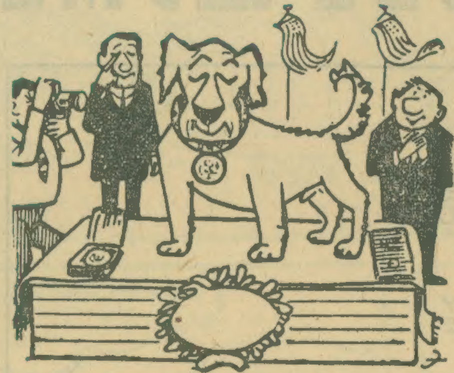

...Чикагу. Због тога што је свог господара два пута спасао од дављења, пас „Печиз“ проглашен је за пса године. Добио је златну медаљу, плакету, позлаћену огрлицу и ланац, штедну књижицу са близу милион динара и купоне за бесплатну псећу храну за читаву годину дана.

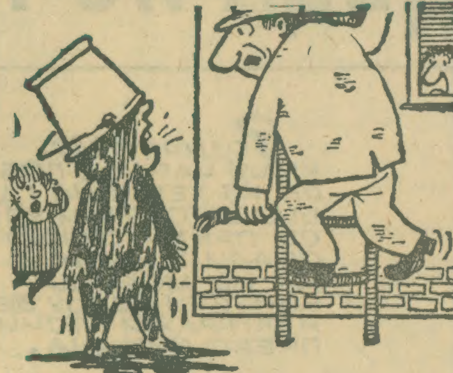

...Бризбејну. Мали Глен Даминг заинтересовано је посматрао како мајстори премазују кров поштанске зграде јаркоцрвеном масном бојом. Изненада је канта пуна боје слетела с крова и пала малишану на главу. Дечака су однели у болницу и лекару и болничаркама био је потребан читав час да га поврате од страха.

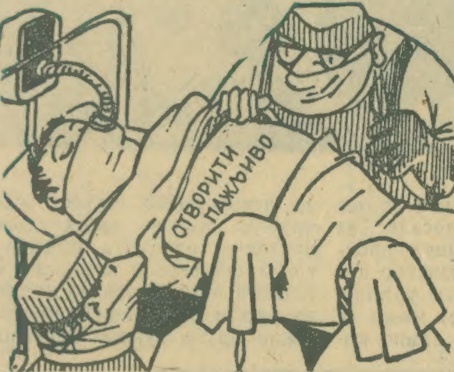

...Северној Каролини. Раш Хемрик, издавач једног дневног листа, морао је да буде подвргнут операцији желуца. Када је пацијент био анестезиран и кад су лекари хтели да почну операцију, нашли су на његовом трбуху крупним штампаним словима исписану опомену: „Отворити пажљиво“.

... Оклахома: Педесет четворогодишњег Чарли Смита зауставио је саобраћајац на улици и казнио јер је на задњем седишту свог отвореног аамутомобил имао једнога коња. Његово правдање да је „сиротом коњу на ливади било досадно и да је хтео да га разоноди, није уважено. Морао је да одговара и за крађу коња.

...Њујорку. Многи адвокати, поред ташни за списе, носе стално и мали кофер пун разних кравата да би своје клијенте могли да „уљуде“. Адвокат Шницер тврди да је просто невероватно до које мере пристојан изглед оптуженог утиче на државног тужиоца и судије, а нарочито на чланове пороте.

...Камберленду. На вратима ординације зубног лекара Фечера у граду Кесвику, појавила се објава: „Отпутовао — обратите се доктору Сперију“. На ординацији доктора Сперија, пак, висила је објава: „Обратите се доктору Фечеру“. Једина два зубна лекара у граду заборавила су да ускладе своје годишње одморе.

ХВАТАЊЕ АНАКОНДЕ

Пре две године ловци Виљард Прајс и Род Смит кренули су у Јужну Америку у намери да у долини реке Амазона ухвате неке животиње за зоолошки врт и циркус. Случајно, они су у овом лову ухватили огромну змију анаконду.

АНАКОНДА или како се научно зове Eunectes murinus живи у пределима око реке Амазона у Јужној Америци и припада породици боа. То је највећа змија на свету. Може да достигне дужину и до десет метара. Није отровна, али зато има невероватну снагу. Због тога се мало која дивља животиња усуђује да јој приђе, а камоли да је нападне.

Поред Прајса и Смита још десетак урођеника учествовало је у лову на дивље животиње. Њихово искуство било је од неоцењиве вредности. Сви су заједно становали у једном великом чамцу који је био привезан уз обалу. Чамац је у ствари био нека врста колибе покривене трском чији је кров лежао на неколико снажних стубова.

Људи су устајали врло рано да би ухватили животиње „на спавању“. Смит је био задужен да ложи ватру у плеханој пећи која се налазила на чамцу, јер су сви желели да попију нешто топло пре него што коену у џунглу на тежак посао. Сваког јутра Смит би вадио шибицу из џепа и трљањем о стуб је палио. Али једног јутра када је хтео да упали шибицу, наишао је на анаконду која је безбрижно лежала. Стигли су Индијанци и чим су је угледали почели су да беже главом без обзира. Више него свих других дивљих звери Индијанци су се плашили „гутача јелена“ како они називају анаконду. Знали су да од њеног загрљаја нема спаса. Док су урођеници бежали у паничном

страху Прајс је био одушевљен и решен да ухвати страшну змију. Кад су му Индијанци рекли да она од свега најрадије једе јелене Прајс је решио да ухвати јелена који би им служио као мамац. Али пре него што је то наредио он се полако приближио да види је ли змија још тамо. На његову жалост она је била нестала.

Па ипак, он није губио наду. Наредио је урођеницима да направе један велики и јак кавез од бамбусове трске у који је намеравао да стави огромну змију која је по његовој оцени била дуга преко осам метара. У међувремену био је ухваћен млад јелен и везан конопцем дугим преко 30 метара. Један крај конопца је био привезан за велико дрво на обали а други, за који је био везан јелен, налазио се поред саме обале. Прајс је направио три омче од којих је једна требало да обухвати главу змије а друге две реп. Све је

било готово. Требало је само да се појави змија.

Чекали су преко три сата, али од змије није било ни трага ни гласа. Храбри Прајс се спустио у воду и почео пажљиво да плива поред обале очекујући сваког тренутка да наиђе на страшну животињу. Пливајући тако поред обале он је изненада

наишао на отвор једне пећине. Управо у том тренутку две змије дужине око два метра излазиле су из пећине док се у унутрашњости могла јасно видети велика глава анаконде. Свакако да им је ту било гнездо. Сад је требало на неки начин извући змију из њеног гнезда.

Али и поред све храбрости Прајс није смео да губи ниједан тренутак, снажно је запливао натраг. Само што се докопао обале — а велика глава змије појавила се из воде. Анаконда има нос доста високо на глави и може да дише иако јој се готово цела глава налази под водом. Исто тако и очи анаконде налазе се доста високо у глави тако да може гледати не само унапред и горе већ и доле.

Змија је почела да излази на обалу али када је видела да је плен далеко поново је почела да се враћа у воду. Јелен је видевши страшну змију почео да дречи и скана главу док су Смит и вођа

че у паничном страху. Тиме је само привукао пажњу змије која се поново појавила из воде и упутила у правцу јелена. Што се змија више приближавала јелену то је Прајс вукао јелена ближе дрвету да би на тај начин што више одвукао змију од обале. Прајс је чекао код дрвета спреман да јој набаци замку

Индијанаца Ингу били узели друге две замке да их набаце на реп змије. Сад је требало само не пренаглити.

Када се сасвим приближила јадном јелену, змија је подигла главу. Тај тренутак је искористио Прајс и набацио јој омчу око врата. Он и још двојица урођеника почели су да затежу конопац и да увлаче огромну змију у кавез. Али реп је још био слободан и довољно је било да њиме замахне па да смрви „кућу“ коју су јој наменили. Због тога је Смит пажљиво очекивао тренутак да змија подигне реп да и њега ухвати у омчу. И то му је пошло за руком а исто тако и вођи урођеника. Али, змија се није предавала. Упркос томе што је сваку омчу држало пет људи она је успевала да их све покреће док је нису некако увукли у кавез.

Прајс који је још са двојицом држао омчу која је била обавијена око главе змије

био је већ сигуран да је змија готова. И док је он гледао реп змије она је наглим трзајем главе оборила сва три човека и извукла главу из омче. Прајс је био најближе змији и она се бацила на њега. Срећом, он је нагло скочио и избегао ударац. Тада се змија бацила на Ингу, њиховог водича. Он је

је и уз помоћ још двојице урођеника почео да је вуче. још лежао на земљи где је пао после првог ударца. Глава змије једва да је била пола метра удаљена од несрећног водича и он је веровао да му је дошао крај. Прајс је спасао ситуацију: вештим покретом руке он је поново набацио омчу око главе зми-

На крају су некако успели да привежу и главу и реп за стране кавеза. Међутим, ловци су знали да је то само привремено решење и да ће змија, чим се мало одмори, поломити кавез. Зато ју је требало што пре умирити а то се једино могло постићи храном. Дали су јој једну дивљу свињу тешку око 40 килограма. Пола сата касније змија је спавала.

*

Анаконда (Eunectes murinus) припада фамилији удава. То је највећа змија, достиже дужину од шест до седам метара, понекад чак и девет метара. Глава јој је мала и издужена, јајастог облика и пљосната, тело дебело, а реп кратак и затупаст. Преко ноздова има поклопце. Крљушт јој је глатка и блистава. Сивомаслинасте је боје са два реда великих округлих пега мрке боје на леђима. Анаконда живи у Бразилу и Гијани, на обалама река, језера и мочвара. Велики део времена проводи у води: храни се рибама, птицама и сисарима до мањих копитара. Крупнији плен анаконда прво угуши — као и сви удави — обавијајући га својим телом. Женка доноси на свет и до 70 младих. Кад мочваре пресуше анаконда се завлачи у муљ и тоне у сан чекајући кишни период. Кожа анаконде користи се за разне производе а маст и месо употребљавају за храну домороци.

Слон и магаре као политички симболи

Познато је да две највеће политичке партије Сједињених Држава имају као симболе слона и магарца. Али мало Американаца зна шта ти симболи значе и од када се употребљавају. Чувени амерички карикатуриста Томас Наст први је лансирао те симболе 1860. године. Слон је представљао Републиканску партију њену снагу и величину. Магарац, који је бацао чифте и стварао велику гужву, требало је да представља тада далеко слабију Демократску партију.

ДЕЦА ИЗ НОВЕ ШУМЕ

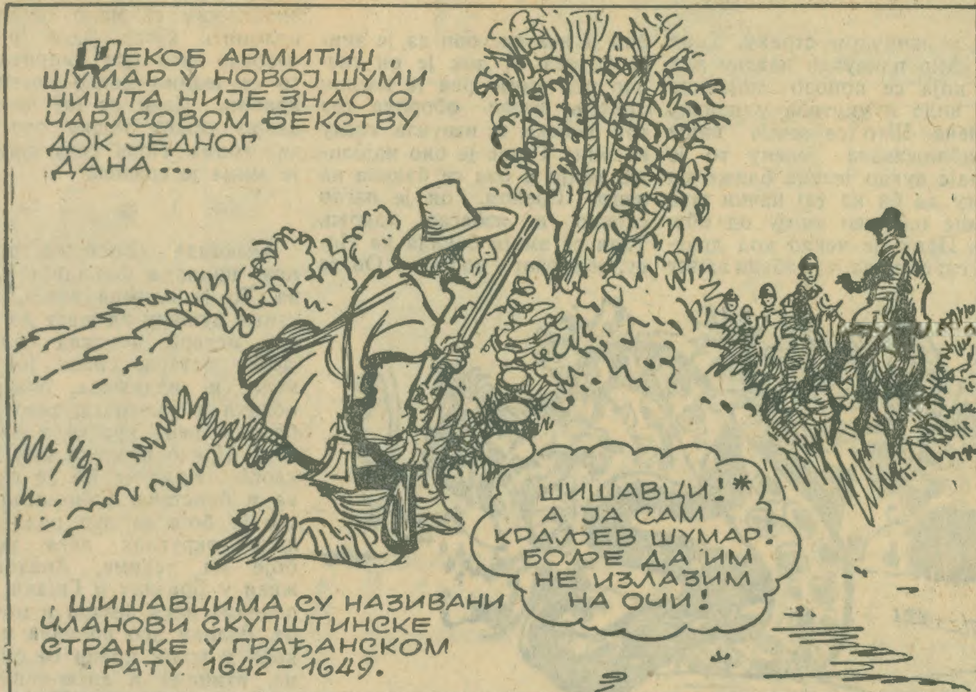

ДУЋАН НЕВЕРОВАТНОГ

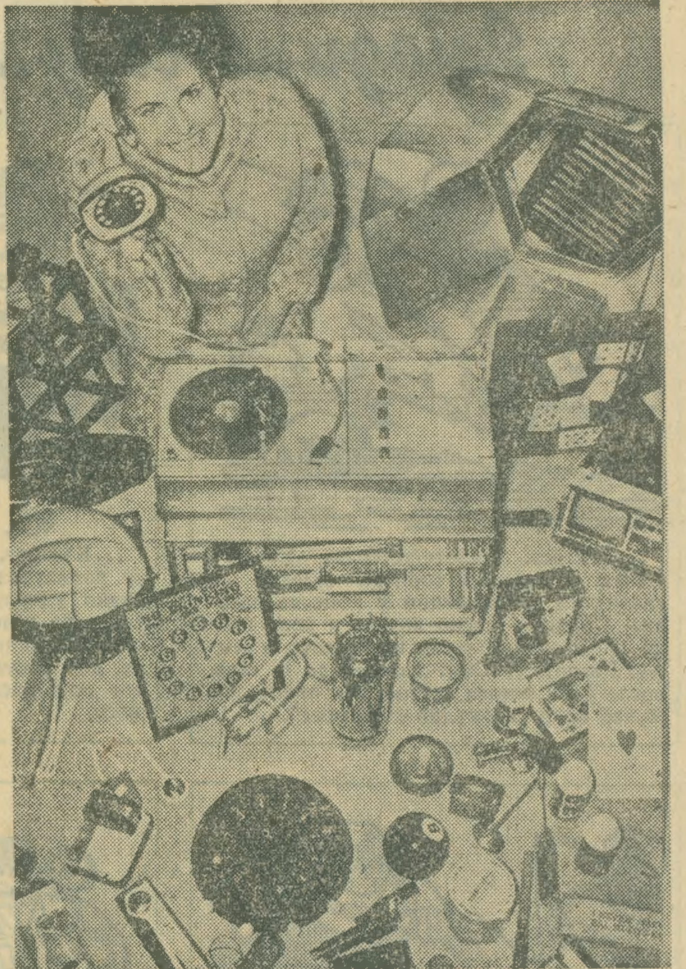

У УЛИЦИ Жорж Бизе XVI париског арондисмана млада Парижанка Маријана Фреј држи најнеобичнији дућан Француске а можда и света. У њему се могу купити само чудне ствари, предмети, машине и уређаји за несвакидашњу и неуобичајену употребу.

У париском дућану чудноватог може се купити електрична машина за масирање леђа која без већег напора оног који њом рукује чешка његова леђа, велика оловка која сама рачуна јер у својој унутрашњости има малу рачунску машину, мала кутија са пискавом сиреном која корисно може да послужи старим или усамљеним особама ако их неко ноћу нападне. Ту су и ледени слонови, фигуре слонова од пластичне масе које сасвим верно подсећају на ледене кипове само што се не топе. Они су хладни и клизави тако да свако ко их узме у шаку помисли да ће се убрзо претворити у барицу.

Међу необичним предметима у улици Жорж Бизе има и практичних направа. Једна од њих је електрична машина за мешање салате а слична њој је машина за мешање карата. Под именом ски-токи продаје се мали микрофон који служи за разговор између смучара на води и возача моторног чамца а за оне који „умиру од досаде“ за време купања у мору предвиђен је мали транзистор који се може слушати у води. Код Маријане Фреј може се купити електрична лампа која истовремено служи као оружје против евентуалног нападача, нарочита штипаљка за шпагете и макароне и машина чији је једини посао да распара стари џемпер или какво друго вунено плетиво.

Шта знате о вашим костима

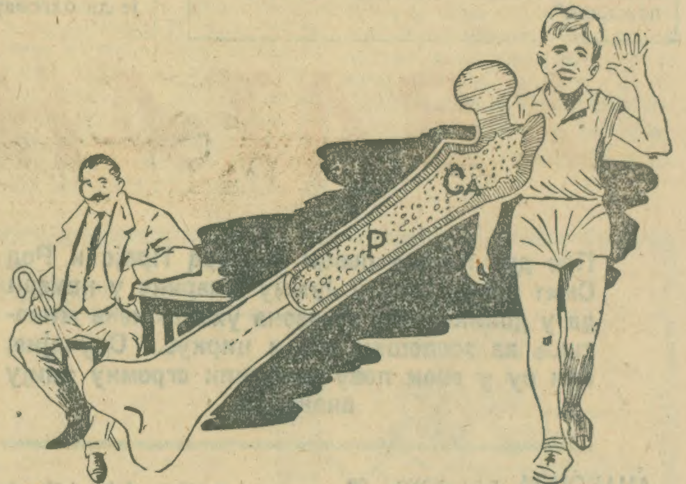

ВЕРОВАТНО сте већ знали да човек има 203 кости. А знате ли нешто о њиховој величини? Највећа је бутна кост док се најситнија кошчица налази у унутрашњости бубне дупље у средњем уху.

Мало је која материја тако трајна као она од које су састављене кости. О томе најбоље сведоче пронађене људске кости старе преко милион година. Не растварају се нити труну у води и трају много дуже од гвожђа и других метала на које утиче влага.

Погрешно је схватање да су кости суве и мртве. У ствари, оне су живе јер у њима постоје хиљаде крвних судова. Састављене су од безброј малих ћелија. Активне ћелије раде непрекидно и формирају кости. Друге ћелије одбацују сувишак материје која се ствара у костима. У шупљини костију налази се мека супстанца која се зове срж. У њој се, опет, стварају крвне ћелије.

За стварање и развитак костију неопходан је калцијум. Код човека и животиња, на рочито код сисара, он је пресудан за развој коштаног скелета и мишића. У организам се уноси храном и водом у облику минералних и органских соли и једињењима беланчевина. Недостатак калцијума изазива обољења и поремећаје (најчешћи је рахитис). Кад је организму потребан калцијум он га просто позајми од костију. Калцијума највише има у млеку и зато је он неопходан елеменат исхране а нарочито код деце чије кости расту.

Код оних људи који највећи део живота проведу седећи кости су слабије јер њихово тело узима од коштаног система поред калцијума још и неке друге минерале. Зато су особе које се не крећу довољно склоније прелому костију у старости него оне спортског типа.

Ударац или пад може лако да изазове прелом кости. На томе месту ствара се повољно тло за развитак болести. Раније се често дешавало да се путем крви болест разнесе по целом организму, док се данас то спречава антибиотицима.

Само, разуме се, лечење се мора предузети на време ако се жели успех.

Када се кост преломи тако да избије напоље постоји могућност да разне заразне клице продру у тело. Лекари то знају и зато употребљавају лекове који спречавају продор тих заразних клица. У многим болницама постоје и такозване живе кости које се чувају на леду. Помоћу њих се замењују кости код људи који настрадају у разним несрећама. Замена је лакша и бржа од крпљења здробљених костију.

Лекари сматрају да психичко стање може имати везе са преломом костију. Статистике показују да највећи број прелома отпада на људе кад су нерасположени, утучени или имају много брига. Тако на пример, један дечак није никад желео да иде у школу. Када је дошло време да крене пао је и сломио ногу. „Сада бар нећу морати да идем у школу“, обратио се он сав срећан својој мајци.

НОВО НАЛИВ-ПЕРО

Један од последњих америчких изума је налив-перо које се пуни водом а пише као и свако друго налив-перо — мастилом. Ево у чему је тајна: у њему се налази око 20 мастиљавих куглица које се растварају у води и праве мастило. Једна куглица — једно пуњење. Према томе и кад се често и много пише, ово ново налив-перо може и две године да служи без уметања нове резерве куглица.

»Светски рекорд«

Камен у бубрегу може понекад да достигне изузетну величину. Амерички лекари у Филаделфији недавно су из бубрега једног 71-годишњег болесника извадили камен тежак 1176,5 грама а он је ипак тек трећи по величини у историји медицине. „Светски рекорд“ свакако припада камену одстрањеном операцијом такође у Америци 1955. године, био је тежак — ма колико то изгледало невероватно — преко шест килограма.

Човек добра срца

У својој пуној опреми индијански поглавица Кати-За-Ча („Човек добра срца") шета улицама великих градова неких европских земаља и привлачи на себе пажњу пролазника. Циљ његове „турнеје добре воље" је да придобије што већи број Европљана да идуће године посете Канаду, земљу која је чувена по богатим ловиштима.

ИЗМЕЊЕНА МЕСТА

Да би омогућила посетиоцима да дивље животиње посматрају док се оне слободно крећу, управа зоолошког врта у Токију променила је места људи и животиња. По пространим ограђеним двориштима где лавови слободно шетају, посетиоци се возе аутомобилима заштићеним гвозденим решеткама.

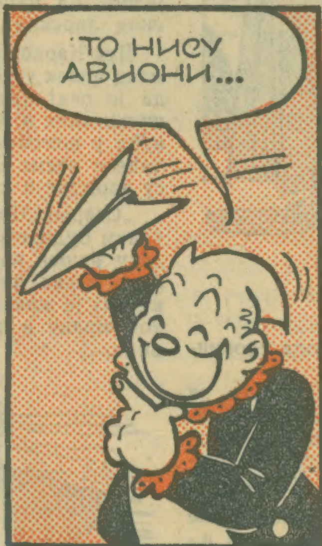

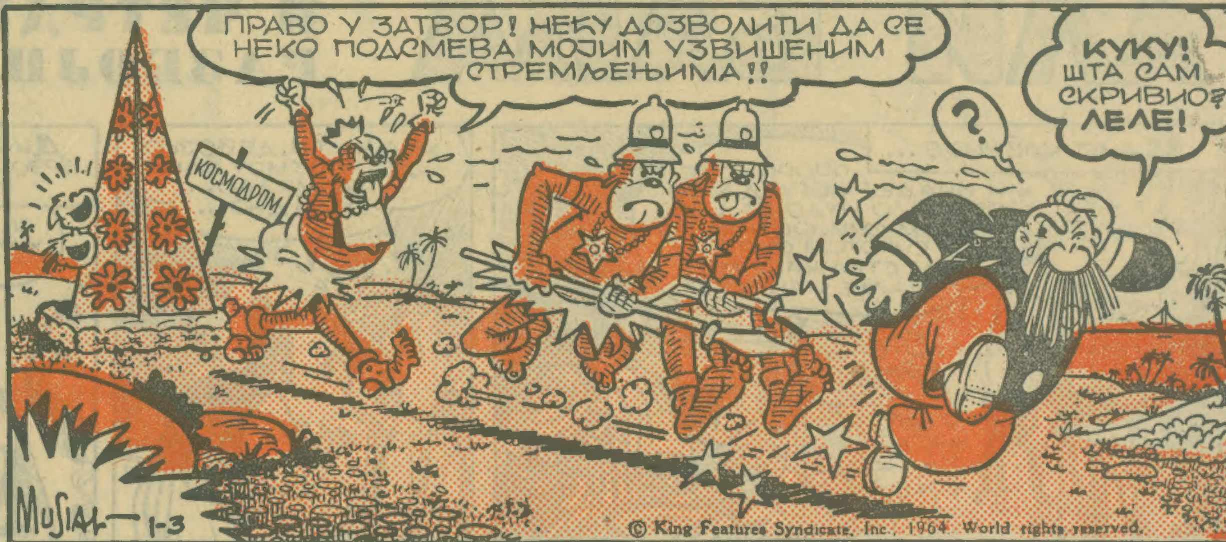

ДУХ У КУЋИ КОД РИЦЕНТ-ПАРКА

КАЗАЉКА часовника изнад камина показивала је минут до три. Дршћући од хладноће леди Слип приви јутарњи огртач уз своје мршаво тело.

— Видећете, опет ће се догодити — шапутала је и још више утонула у своју столицу.

— Од пре три недеље јавља се увек у исто време. И већ три недеље, из ноћи у ноћ, седи овај човек овде — паказа на снажног наредника Меја — пије мој добар виски и ништа не чини.

— Умирите се, госпођо — рече инспектор Кноспе и лагано повуче дим из своје луле. — Због тога сам и дошао лично да најзад разјасним ту мистерију.

У суморном предворју старе куће код Рицент-парка мирисало је на прашину и непроветрену одећу. Кроз прозор, прекривен тешким завесама повремено би допро шум аутомобила у пролазу. Казаљка је одмицала, Све троје ослушкивали су напрегнуто: један, два, три, четири — пригушени, злослутни ударци. Затим поново тишина.

Стара госпођа тресла се од страха.

— Овако из ноћи у ноћ — шапутала је. Четири удара па тишина. То мора ипак нешто да значи, инспекторе. Нешто се иза тога крије. Хоће да ме убију. Треба да умрем од страха. Хоће мој новац.

— Пронаћи ћемо духа

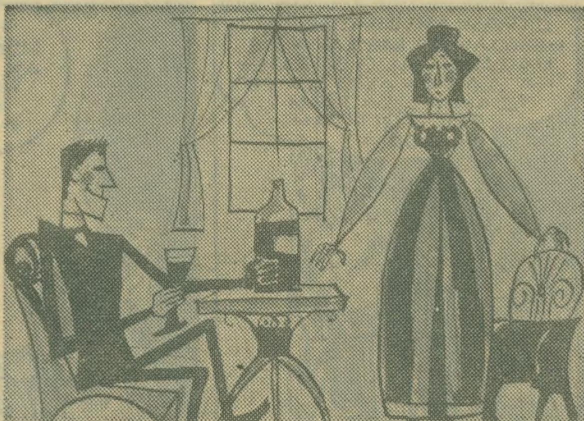

— рече инспектор покровитељски. — Идите у кревет, госпођо. Дух се данас више неће јавити.

— Три недеље сте овде на служби, Мај — примети инспектор кад је госпођа Слип отишла. Пошто је испио своју чашу, узео је боцу у руке и испитивачки посматрао етикету. — Добар, стари виски, најбољи у Лондону — мрмљао је.

— Изврстан је заиста — потврди Меј и облизну усне.

— Реците ми, Меј — поново се јави инспектор — колика је управо резерва вискија госпође Слип?

— При крају је на жалост — одговори Меј снуждено.

— А кад сте ви то пронашли духа?

Наредник поцрвене преко ушију.

— Ако желите још данас ће рапорт бити на вашем столу — процеди полугласно.

— Добро. — Инспектор устаде и приђе вратима. Прстом покуца паркет. Звук је одавао шупљину.

— Ту се завршава цев напуштеног водовода — објашњавао је наредник службено. — Долази с друге стране улице положена свега један педаљ испод земље. Пре три недеље раскопан је асфалт, затим рупа привремено поново затрпана. Сваког јутра тачно у три сата, пролазе улицом тешко натоварена кола једне млекаре; кад год једна од четири осовине пређе место испод којег је цев од притиска њен крњи крај овде отскочи и удари о дрво.

— Откад то знате, Меј?

— Наравно — збуњено и замуцкујући настави наредник — открио сам то већ првог дана. Па учио сам школу код вас, шефе. Али, разумете — госпођин виски...

—Ви сте лопужа, Меј — мрмљао је инспектор излазећи на улицу. Обавила га је магла. Да је малочас прошао показивао је само лак мирис дувана.

ХЕЛМУТ ХОХРАЈН

ЈЕДАН СТАРИ БЕСТСЕЛЕР

КАД би се данас поставило питање читаоцима и љубитељима књижевности које је било најпопуларније дело наше старе књижевности они би у већини случајева одговорили: Његошев „Горски вијенац" или „Смрт Смаил-аге Ченгића" — Ивана Мажуранића. Та су дела доживела много издања с ученим коментарима и превођена су на многе стране језике. Али постоји једно књижевно дело које је штампано 1756. године у Млецима, а већ после три године доживело је и своје друго издање — да би се, потом, нарочито у 19. веку низало једно за другим. То је „Разговор угодни народа словинскога", хроника главних догађаја у прошлости Јужних Словена и суседних народа, коју је у прози и стиху написао Андрија Качић Миошић — „Старац Милован — како је сам себе назвао. Родом је из села Бриста крај Макарске, из породице за коју предање каже да потиче из древног племена хрватских приморских Качића, чувених још у доба неретљанских паганских помораца.

У старој хрватској књижевности врло је мало дела доживело два издања. Изузетно је Марулићева „Judита" издата у три маха. Када су касније прештампаване ове старе књиге, нарочито од друге половине 19. века, то су била само студиозна академска издања. Међутим, Качићев „Разговор" имао је част да доживи и једно такво издање, а поред тога још и преко тридесет популарних издања, намењених најширим народним слојевима. Качић је свој „Разговор угодни народа словинскога" наменио „сиромасима, тежацима и чобанима и свима онима који изван словинскога другим језиком говорити не знају." То су исти за које је своја дела писао Доситеј Обрадовић и чији је језик за књижевни узео Вук Стефановић Караџић.

Намена Качићевог „Разговора" била је пре свега родољубива. Он је хтео да уздигне родољубље својих припростих и од туђинске власти напуштених земљака, да им укаже на њихову стару славу, — „да прикупи и уједини раскомадане словинске делове и од њих склопи духовно јединство." Качићева књига прича историју „словинскога народа" од најдавнијих његових владара и јунака па све до времена кад је овај родољубиви далматински књижевник састављао своју историјску читанку.

Ретко је која књига у нас дубље продрла у народ од Качићеве песмарице. „Качићеве песме уз гусле певају се и певају у свим деловима хрватског и српског народа. Приморац морнар још и данас (1892), кад се од своје куће опрости у свој сиромашни сандучић поред обитељских завештања и родитељског благослова, који га прати и на мору чува, метне у њега и Качићеву песмарицу, па је носи по морској пучини, и чим се мало одмори од љуте борбе с бесним валовима, раствори је и чита себи или дружини храбренита војевања и гласовита јунаштва својих дида, и чукундида. А те 1892. године Качићев „Разговор угодни" био је штампан већ у двадесет и четвртом издању, широм наше земље где је год постојала имало већа штампарија која је могла да слаже и књиге.

Током 18. века поједине Качићеве песме, као о српском краљу Радославу, Павлимиру, легендарном оснивачу Дубровника, о мађарском краљу Лудовику, који је погинуо у мохачкој бици, о Стевану Немањи, па она лепа песма о Владимиру, зету македонског цара Самуила и његовој кћери Косари — штампане су као „украшеније" у појединим српским књигама.

Почетком 19. века, године 1818, познати земунски књиговезац и скромни издавач књига за народ Гаврило Ковачевић, штампао је у Будиму и „Пјесмосивку, повјест о народу славенскоме", коју је, како каже, извео из књига господина Андреје Качића, — у ствари, унаказио ју је. Лепи народни Качићев језик „дотерао" је по „образу, вукусу и глаголу сербском", према славеносербском језику који је владао у српској књижевности а био далеко од народног говора и оних којима је Качић наменио своје дело. Тек тридесетак година касније заслужни српски новинар, културни и политички радник Данило Медаковић штампао је „Са српским словима" (Вуковим) Качићеве „Витешке пјесме" — у две књиге.

Себе је Качић назвао „старац Милован", који је од Скадра до Задра, од Мостара до Котора, лутао да би прикупио што више грађе за свој „Разговор". И с гуслама је, каже, лутао, као певач древни народа словинскога."

Качић се у својим стиховима повео за нашом народном епском поезијом, али је настојао да из ње одстрани све што није историјско те да она, у једној форми сасвим блиској народу, буде и његова славна историја — заснована на документима. Па ипак, неке његове песме ванредно су лепе и тешко би их било одвојити од народних. Постале су његова својина, па као такве направиле и извесну забуну у европском ученом свету крајем 18. и почетком 19. века.

Кад је учени свет у Европи почео да се интересује за „исконска стварања природних народа" у које су се убрајали и наши људи уз обале Јадранског мора, а нарочито они у њиховој залеђини (тзв. Морлаци) посебно је обраћена пажња Качићевим стиховима. Познати италијански учени свештеник Фортис, који је у једном свом путопису кроз Далмацију 1771. године објавио касније никад више пронађену песму о „Хасанагиници" указао је на Качићеве песме као народне, па их је, по вредности, упоређивао с тада већ познатим Осијановим шкотским баладама. Његовим посредством чувени немачки књижевник, историчар и филозоф Хердер унео је у своју збирку народне песме из целог света и неколико „словенско-далматинских" у ствари Качићевих песама, и то с италијанског, Фортисовог превода. Тако је Качић постао наш први књижевник преко ког је страни свет упознао нашу народну песму, а уједно и први југословенски песник чије су песме ушле у једну светску антологију. Касније су биле поново превођене на немачки, италијански и француски, па и на латински језик.

Качићев „Разговор угодни" не само што је готово 150 година представљао најпопуларнију нашу књигу већ је извршио и известан утицај на наше старије књижевнике, чак и на Ивана Мажуранића, песника „Смрт Смаил-аге Ченгића", и на Петра Прерадовића, једног од најистакнутијих старих хрватских лирских и епских песника.

Вук Караџић читао је Качићеве песме као млад човек у устаничкој Србији и без сумње да је овај наш родољубиви далматински књижевник и Вука подстакао на многа прегнућа у његовом каснијем раду. За неке Качићеве песме Вук је испрва био убеђен да су народне и није их од њих одвајао.

„Старац Милован" сматран је с правом, раним будитељем „словинске свести" у оном делу нашег народа коме се мало обраћала било каква пажња, а туђинске власти под којима је живео вековима га држале у дубоком мраку и под чврстим политичким оковима.

Качићева песма „Владимир и Косара" преведена је на фински језик (додуше с немачког) и то у време (око 1850) када је фински преродитељ Ленрот почео да скупља народне песме из Карелије, од којих је саставио велелепни фински народни еп — „Калевала".

Паметна птица

— ПРВО ОПЕРИ РУКЕ ПА МИ ОНДА ДАЈ БОМБОНЕ.

АЛИ БАБА И ЧЕТРДЕСЕТ РАЗБОЈНИКА

ДРВО КОЈЕ НЕ ГОРИ

Лењинградска фабрика хартије пронашла је нов поступак за израду табли од дрвених влакана. Дрвној каши се при кувању додају извесни хемијски препарати који мењају особине дрвног влакна. Стручњацима је пошло за руком да на овај начин добију табле које се не запале чак ни на температури од 2000 степени. Још већа отпорност према ватри постиже се додатком фермакулита, једне лискунске сировине према сразмери 1:1. Ако се у кашу умешају и фосфатне соли — отпаци суперфосфатне производње — онда ове табле од незапаљивог дрвета не примају ни воду.

»ЂАК И ПО«

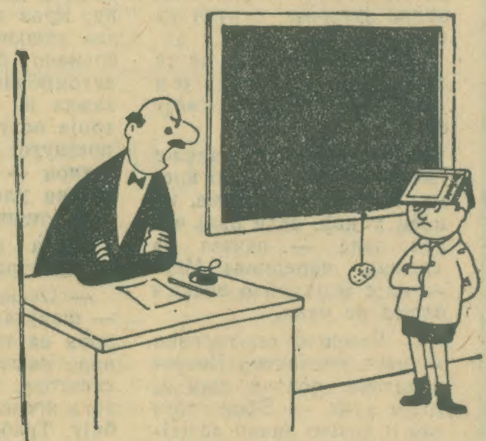

— ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ ТО СВЕ ШТО ТИ ЗНАШ О НАПОЛЕОНУ.

ХАЈДУК ВЕЉКО

црта и пише Ђ. ЛОБАЧЕВ

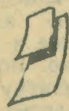

Шаховске занимљивости

ШАХОВСКИ ИНТЕРНАЦИОНАЛЦИ. — После конгреса Међународне шаховске федерације (ФИДЕ), који је одржан у Висбадену, број интернационалних шаховских мајстора попео се на 213. Прва шаховска земља света — Совјетски Савез има 33 мајстора којима је признат интернационални ранг, а затим следе: Југославија са 22, Мађарска са 14, Холандија са 13, Западна Немачка са 12, Сједињене Америчке Државе са 11, Аргентина и Италија са по 9 итд.

НАУЧНИЦИ ЗА ШАХОВСКОМ ТАБЛОМ. — На састанку научника у Москви, који је био посвећен 70-годишњици радија, расправљало се и о шаху. Између осталих, ту су се нашли и амерички научник, аутор теорије информације Клод Шенон и екс-првак света Михаил Ботвиник који је признати експерт из области електротехнике.

Научници су око два сата razматрали проблем изградње електронског шаховског аутомата који би шах играо боље и од најјачих велемајстора. Клод Шенон је још пре 25 година предложио свој програм на основу којег би та машина радила, док се данас Ботвиник интензивно бави тим проблемом науштрб учешћа на шаховским такмичењима. После научних анализа и спорова дошле су на ред фигуре класичног шаха. Научници су своје снаге одмерили и за шаховском таблом. Клод Шенон и Ботвиник снимљени су у току игре. Резултат није објављен, али према снимку црне фигуре, које је водио екс-првак света дубоко су зашле на територију америчког научника.

ПИРЦ И ПИРЦОВА ОДБРАНА. — Учешће велемајстора Васје Пирца на полуфиналном турниру за првенство државе у Врњачкој Бањи као да је дало тон шаховским отварањима. Играчи с црним фигурама радо су се бранили одбраном чији је аутор наш најстарији велемајстор. У шестом колу четири играча су се бранила Пирцовом одбраном. Међу њима био је и Ковачевић који је то отварање употребио управо против његовог аутора! Велемајстор Пирц није могао да га савлада па је пристао на реми у 16. потезу.

ШВАЈЦАРСКИ ЈУБИЛЕЈ. — У Швајцарској је прослављена 25-годишњица одигравања шаховских партија преко листа „Није цирхер цајтунг" којим руководи интернационални шаховски мајстор Гроб. Он је имао 20 година када је постао шаховски мајстор. Шампион Швајцарске у шаху био је 1939. и 1931. године. У међународној конкуренцији најуспешнији му је резултат из 1937. године када је на турниру у Остенду поделио 1—3. место са Кересом и Фајном. Гроб је преко листа „Није цирхер цајтунг" од 1. јула 1940. године, за 25 година играња шаха одиграо 3.032 партије од којих је 2.242 добио, 412 ремизирао, 378 изгубио. У току су још 84 партије овог оригиналног шаховског такмичења.

КОШНИЦА НА ТАВАНУ

У централном насељу совхоза „Акански" живи кројачица Јевдокија Микуш. Она и њени суседи одавно су приметили да се у њеном стану осећа мирис меда али нису знали одакле долази. Када је недавно решила да изврши оправку крова позвала је раднике. Растављајући таваницу они су наишли на читаво складиште саћа пуног меда. Из кошнице на тавану извађено је око 50 килограма меда. Ту је била и породица пчела којој је одмах уместо тавана стављен на располагање „комфоран стан" у совхозном пчелињаку.

И ТО ЈЕ ПРЕДВИДЕЛА

У Бакерсфилду, у Калифорнији, стара Луција Брунфилд претрпела је аутомобилску незгоду. Срећом њене озледе нису биле тешке, али је ипак морала бити пренесена у болницу. Тамо су на њеној мишици открили истетовиране ове речи: „Ако ми се догоди несрећа, молим отпремате леш у Улицу Олива 78".

ОБОСТРАНО СЛЕПА ПАРТИЈА. — Десетог фебруара 1885. године играо је Чигорин симултану утакмицу наслепо на 10 табли у Петербургу. Противници су му били најјачи месни шахисти међу којима се истицао Арнолд. Он је био вичан игрању шаха без гледања на таблу, па је играо против великог противника наслепо. Резултат симултанке је показао да је Чигорин једну партију изгубио, једну ремизирао, док је осам добио — поред осталих и ону против Арнолда. Завршна позиција показивала је много веће мајсторство Чигорина. Његове фигуре су дубоко продрле у противников табор што му је омогућило да елегантном жртвом даме матира белог краља.

НАЈСТАРИЈЕ ДОПИСНЕ ПАРТИЈЕ. — Утврђено је да је најстарија дописна шаховска партија чији су потези сачувани играна 1804. године. То је био сусрет Хуг-Бренда. Поуздано се зна да су и раније игране многе дописне партије. Тако је 1740. године пруски краљ Фридрих Велики играо на тај начин шах са Волтером. 1766.

ИЗ ШАХОВСКЕ ПРОШЛОСТИ

године играо је дописне партије Филидор, а 1792. године немачки шахиста Кнер са једним холандским шахистом из града Цволеа. Све те партије нису сачуване.

ИЗ ИСТОРИЈЕ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ШАХА. — Прва забележена шаховска партија код нас играна је 23. априла 1860. године. Један од њених актера био је „градски начелник града Карловца др Јордан". Прва наша шаховска рубрика појавила се у Бечу 16. јануара 1876. године у илустрованом часопису „Србадија". У њој је објављен један четворопотезни проблем, али без навођења аутора. Иначе, у земљи прва шаховска рубрика је штампана у недељном часопису „Јавор" који је излазио у Новом Саду. Власник тог листа био је Јован Јовановић Змај, а рубрику под насловом „Игра шах" водио је Никола Коњовић. То је било 1889. године у додатку дванаестом броју листа.

ТАЈНА У ШАХОВСКИМ ФИГУРАМА. — На специјалној изложби 1933. године у аустријском граду Аустерлицу, која је била посвећена успомени на Наполеона, поред осталих ствари приказане су и шаховске фигуре сачињене од слонове кости и седефа. Комплетну гарнитуру у последњим годинама живота Наполеону су поклонили пријатељи док се налазио у заточеништву на Светој Јелени. Фигуре су интересантне по томе што се у неким од њих налазио план бекства са острва. Један поверљиви официр био је задужен да преда Наполеону поклон, али је у току пута умро. Шаховску гарнитуру уручио је Наполеону човек који није знао за тајну. Тако је, каже запис, велики император до краја живота играо фигурама које су у себи криле план за његов спас. Он их је завештао после смрти сину.

ОПЕРАЦИЈА УЗ МУЗИКУ

После увођења музике у предузећа и фабрике ,на ред су дошле и операционе сале. То су однедавно почели да раде совјетски хирурзи који приликом узимања основних података од пацијента записују и која му се музика највише свиђа, тако да га она и сачекује приликом уласка у операциону салу. Совјетски лекари сматрају да на овај начин постижу да пацијент за тренутак заборавља на страх и тако олакшава рад хирургу.

ЗА „БЕДУ” — ПАРЕ

Неколико домаћица у Билетауну, у Енглеској, прашину почишћену у кући нису бацале у канте за смеће, остављале су је и послале једној лабораторији којој је ова потребна за научне експерименте. Домаћице су се тако ослободиле прашине а уз то још и добиле новац.

БАЧВЕ ЏИНОВИ

Многе земље могу да се похвале бачвама-џиновима. Тако, на пример, у једном саксонском граду и сад постоји бачва начињена још 1725. године. У њу може да стане 200 хиљада литара вина, а била је израђена за једну међународну изложбу вина. Године 1896. Мађарска је прослављала хиљадугодишњицу свог постојања и мађарски виноградари су поводом тога израдили бачву од 100 хиљада литара. У њој су уредили ресторан — са оркестром.

Ипак, све рекорде потукао је аргентински град Мендоза, где се налазе највећи резервоари за вино на свету. Поред неколико бачви, од којих свака може да прими више од 100 хиљада литара, у Мендози се налази највећа дрвена бачва на свету: 300 хиљада литара. Дању и ноћу широким цевима постављеним на гвозденим стубовима високим 4 метра изнад улице теку реке вина. Пола милиона литара младог вина протече за 24 часа изнад мендоских тротоара. Недавно се у граду појавило ново језеро од вина — резервоар од армираног бетона за више од милион литара.

Понекад се реке које теку у околини Мендозе претварају у „беванду“: трговци вином, желећи да сачувају цену, просипају вино у реке и потоке.

Рибари причају да у таквим случајевима пијана риба просто сама улеће у мрежу.

МИЦКИЈЕВИЧЕВИ ВОДОПАДИ

Мицкијевичеви водопади налазе се у Пољској између чувеног зимског одмаралишта Закопане и језера Морско око. Вода се сурвава између два врха чија висина прелази 1400 метара и пада у дубоко стеновито гротло изазивајући потмулу грмљавину. Ови водопади добили су име по највећем песнику пољског романтизма. Адаму Мицкијевичу (1798—1855).

ИЗ РИМСКЕ ПРОЗЕ

МУЦИЈЕ СЦЕВОЛА

Муције, млади римски племић, коме се чинило срамно да римски народ, који ни подјармљен, под краљевима, није ни у једном рату, и ни од којих непријатеља, био опседнут — да је тај исти римски народ у слободи опседнут од оних истих Етрураца, чију је војску толико пута потукао. Муције је мислио да ту срамоту треба опрати каквим великим, дрским јунаштвом, па реши да од своје воље уђе у непријатељски табор; али бојећи се да га не би римски стражари, ако би пошао без заповести конзулове и без ичијег знања, случајно ухватили и натраг довукли као пребега, јер је тешки положај града такву кривицу чинио вероватном, дође у Сенат и рече: „Оци, ја желим да пређем Тибар и, ако могнем, да уђем у непријатељски табор, не као разбојник, нити пак да се светим за њихова пустошења. Ако богови помогну, веће сам дело наумио“. Оци одобре и он, сакривши мач под хаљину, пође. Кад је тамо дошао, стане у најгушћој гомили близу краљеве столице. Ту се управо исплаћивала плата војницима и писар, који је седео с краљем у готово једнаком украсу био је много

запослен, и војници су се редом обраћали њему; бојећи се да пита ко је Порсена, да се не би тиме што не познаје краља издао ко је, учини дело на које га је срећа навела, па уместо краља убије писара.

Када је ишао онуда куда је кроз престрављену гомилу сам прокрчио пут, наста граја и трка, па га ухвате краљеви пратиоци и натраг га врате. Доведен пред краљеву столицу, још и тада, пред толиким претњама судбине, био је више страшан него страшљив, па рече: „Ја сам римски грађанин, зовем се Гај Муције. Као непријатељ хтео сам непријатеља да убијем. И моја храброст није мања за смрт него што је била за убиство. И храбро радити и храбро трпети, то је оно што одликује Римљанина. И нисам ја једини извршио ову храброст према теби: иза мене долази дуги низ оних који траже исту славу. Због тога, ако ти годи, буди спреман на опасност да се свакога часа бориш на живот и смрт, и да мач и непријатеља имаш на прагу твога краљевског шатора. Ми, римска омладина, објављујемо ти овај рат. Никакве војске, никакве битке не бој се. Ти једини имаћеш посла, и то увек само са једним.

А када је краљ, и гневом распаљен и опасношћу уплашен, са претњом наређивао да се око њега наложи ватра, ако одмах не открије плане нове заседе, које је загонетно набацио, Муције рече: „Ево ти, да видиш како је јефтино тело оних који виде велику славу“, и десницу стави у ватру која је горела у светој жеравици. Кад ју је палио једном чврстином као отуђеном од сваког осећања, онда краљ, готово изван себе пред тим чудом, скочи са свога седишта, заповеди да младића одмакну од жртвеника, и рече: „Одлази ти који си се понео као већи непријатељ себи него мени. Добра ти срећа! наздравио бих твоме јунаштву кад би оно мојој отаџбини служило. По ратном праву отпуштам те сада слободна, недирнута и неповређена“. Тада Муције, као захваљујући на услузи, рече: „Кад баш цениш јунаштво, да ти ја онда доброчинством откријем оно што ти ниси могао претњама: три стотине нас, првака римске омладине, заверили смо се да истим путем пођемо против тебе. Моја судбина била је прва; остали кад коме првом буде суђено, долазиће сваки у своје време, док те судбина једном не преда“. После отпуштеног Муција, коме су после због страдања десне руке дали надимак Сцевола (Левак), дођу Порсенини посланици у Рим. Толики утисак учинила је на њега и прва опасност, у којој га ништа није спасло до забуна завереникова, и чињеница да ће морати да се бори толико пута колико има завереника, те је први понудио Римљанима услове мира.

WALT DISNEY ЛУДИ КЕЛОВЕЈИ

Уређује: Паја Патак

Вино у пилулама

Перу Ждеру позвали у госте. После вечере домаћица је изнела грожђе и нуди Перу:

— Не, хвала. Немам обичај да узимам вино у пилулама.

Топла вода

— Влајо — пита учитељ — реци једну течност која се никад не мрзне?

Топла вода — бупну Влаја и седе.

На дугим таласима

Ко зна где се налази Андора? пита учитељ ђаке.

— Ја знам кaже Раја— Андора се налази на дугим таласима.

И то ми је мајстор

— Зашто нисте послали мајстора да ми поправи звонце на улазним вратима када сам вас молио? — пита Шиља шефа електричарске радње.

— Па мајстор је долазио код вас и то два пута. Оба пута је звонио на улазу, али му нико није отворио.

Не продаје више

Шиља поверио продају своје пољске куће једној агенцији. После неколико дана директор агенције га обавести да је нашао купца.

— Хвала, не продајем је више!

— Како то, поче да се чуди директор ...

— Тако лепо, управо сам прочитао оглас којим рекламирате моју кућу и из њега открио да је сувише лепа да бих је продао.

И он побегао

— Келнер! Какво вам је ово јело?! Зовите ми шефа, хоћу да се њему жалим — каже Пера Ждера.

— На жалост он није у ресторану!

— А где је?

— У ресторану преко пута, тамо руча.

ОН И ЊЕГОВИ ПОТОМЦИ

ПОРОДИЦА ШИРАЛИ-БАБЕ ИМА 200 ЧЛАНОВА. НА СЛИЦИ ЈЕ САМО ДЕО ОВЕ ПОРОДИЦЕ.

Посматрање „дуговечних становника“ потврдили су закључке академика Ивана Павлова: „Начин животг и рад — залога су здравља“. Пре свега, потребно је објаснити шта је то дуговечност. Павлов је сматрао да је природна граница човечијег живота сто година, академик А. Богомољец — 150, а има научника који наводе и цифру — 200 година. Једном речју, сто година је сасвим реално трајање живота што потврђују многобројни примери. Сада у СССР живи преко 200 људи старих од 120 до 150 година, 21.700 људи „променили су стотину“, а људи старијих од 80 година има преко 1,8 милион.

ШИРАЛИ-БАБА НАЈСТАРИЈИ ФОТО-АМАТЕР НА ЗЕМЉИ. КАДА ЈЕ ИЗРАЂЕН ПРВИ ФОТОГРАФСКИ АПАРАТ ИМАО ЈЕ ДЕСЕТ ГОДИНА

ПРЕ неколико дана један од најстаријих становника СССР Ширали Муслимов допутовао је у Баку. Први пут у свом животу напустио је Талишке планине и своје село Барзаву, где је провео читав свој дуги живот. Ширали Муслимов родио се 13 година пре Лава Толстоја и сада има пуних 160 година.

Академик А. Богомољец навео је интересантан пример дуговечности трију покољења једне абхаске породице. Видевши једанпут на прагу дома 80-годишњег старца како плаче, један пролазник га је упитао зашто лије сузе. Старац је одговорио да га је истукао отац. Ускоро се тај пролазник изненадио кад је видео и самог кривца — бодрог 113-годишњака. Овај му је рекао да је избио сина због непоштовања деде који је навршио 143 године.

Научници су дошли до закључка да главну улогу у старењу игра централни нервни систем, у првом реду кора великог мозга. Према томе, да би се спречило прерано пропадање организма, треба штедети нервни систем и чувати га од узбуђења и замарања.

Основу здравља представља активан рад. У Институту за геронтологију Академије медицинских наука СССР прегледано је 40.000 људи старих 80 и више година. Показало се да се 90,4 одсто тих стараца бавило физичким радом. Сви су они рано почели да раде и продужавали су то да чине нарочито у пољопривреди, чак и у дубокој старости.

Интересантно је истаћи да су испитани „дуговечни становници“ готово без изузетка узимали разноврсну храну (вегетаријанаца је међу њима било само 8,4%) и били умерени у јелу. Већином су мршави, нису претеривали у пушењу и употреби алкохолних пића. Већина има велике, сложне породице; разведених готово и нема. Сви су рано ступили у брак и имали много деце. Кад би породица Ширали Муслимова живела у једној кући, то би морала бити петоспратница, јер он има тринаест синова, 10 кћери, 106 унука и праунука.

Готово сви испитани сачували су здравље и живо интересовање према околини — слушају радио, читају новине, гледају ТВ емисије. Само у абхаском селу Дуришу живи око 200 људи старих од 80 до 100 и више година. Ови уважени старци одликују се добрим памћењем, знају много народних песама у стиху и прози. Они једу љуту храну, уобичајену у том крају, много поврћа и воћа, сир, слатко и кисело млеко, месо. Сваки од њих много времена проводи на ваздуху, много пешачи и до најдубље старости продужава да ради. Историја учи да су велики људи прошлости, који су такође живели до дубоке старости, сачували бистар ум, добро памћење и високу радну способност. Познату трагедију „Едип“ Софокле је написао када му је било сто година. Приближно у истим годинама Тицијан је стварао своја величанствена дела. Генијални Гете завршио је рад на „Фаусту“ кад је навршио 80 година. И друге чињенице убедљиво сведоче да рад представља неопходан услов за дуг живот.

Али зашто баш рад, а не одмор?

Одавно је утврђено да је непокретан начин живота узрок многих обољења. У човечјем телу постоји око 500 мишића. Када већина од њих мирује, и бива тако рећи искључена из живота, неминовно се успорава крвоток и разни органи и ткива осећају недостатак у исхрани. Насупрот томе, физички рад повољно утиче на размену материја, вежба и учвршћује мишиће, нерве и срце. Од малих ногу код деце треба укорењивати навике за рад мишића.

На крају нешто о одмору. Сваки напоран рад безусловно тражи активан одмор. Треба подвући: не беспосличење, већ промену врсте делатности. То су, на пример: шетња на свежем ваздуху, смучање, веслање, читање, музика.

ПАЖЊА: ГРЕШКА

Ево шта се догодило у једној школи.

Час географије. Одговара одличан ђак који не учи предмете само из уџбеника. Он просто „гута“ књиге и све занимљиве чланке у часописима и листовима. Овог пута он говори о џиновским корњачама са Галапагоса. Самоуверено води штапић по географској карти острва и прича како оклоп ове џиновске корњаче може да издржи терет који 200 пута превазилази њену сопствену тежину и ово тврђење поткрепљује примером: када би човек био у стању да издржи одговарајући терет, могао би да понесе два слона!

После подробне анализе свих корњачиних особина, ученик прича да оне могу недељама да издрже без хране и воде и да су их због тога капетани пароброда у 16. веку, да би имали залиху свеже хране, узимали као — живе конзерве.

Наставник, који је дотле одобравајући климао главом, изненада је прекинуо ученика.

— Чекај, чекај, а када су се појавили пароброди?

— Године 1803. Роберт Фултон приказао је први брод на пару првом конзулу француске револуције Наполеону Бонапарти. Године 1807. пароброд „Клермон“ извршио је прву пловидбу реком Хадзон у Сједињеним Америчким Државама.

— Тачно! А који је то век?

— Деветнаести.

— А ти си нам сад причао о паробродима у 16. веку.

Показало се да је ученик прочитао

чланак о корњачама на пароброду у — једном часопису.

У роману Алексеја Константиновича Толстоја „Кнез Сребрни“, бојарин штедро дели прегршти златника. Да се Алексеј Толстој ближе упознао са новцем који је тада био у Русији у оптицају, видео би да златног новца тада није било и да се све плаћало ситним сребрним новцем — копејкама.

Ево неколико редака из тог истог романа: „Дан је био врео. Над црвеним цветовима мирисне руже кружили су златни инсекти, у липама су зујале пчеле, у трави зрикали зрикавци, иза жбунова црвених рибизли сунцокрети су дизали своје велике главе и уморно их клатили на подневном сунцу...“ Зар не, врт бојара Марозова описан је тако лепо да га просто видите пред очима. Све је добро, само... у време које се у роману описује сунцокрета уопште није још било у Русији.

У познатом Диминoм роману „Три мускетара“ јунаци се углавном боре мачевима, али се машају и пиштоља. Али, Дима заборавља да пиштоље својих јунака доведе у бојно стање: без запаљених фитиља пиштољ није оружје већ играчка. У једној Диминој сцени искусна шпијунка Миледи боји се пиштоља упереног у њу. У чему је онда њено искуство? Јер, она би морала знати да се из пиштоља без запаљених фитиља не може пуцати.

На слици познатог руског сликара Мјасоједова „Салон Зинаиде Волконске“, може се видети Пушкин (1799-1837), поред њега песник и историчар Хомјаков (1804-1860) с брадом коју је у ствари почео носити тек после Пушкинове смрти. Крај једног зида статуа Милоске Венере — нађене 1820. године. На који је начин копија ове чувене скулптуре, и то још у природној величини, готово одмах после налажења оригинала доспела у Москву?

Ево још два случаја, мада они пре спадају у област злонамерног фалсификовања историје.

Године 1915. познати њујоршки музеј „Метрополитен“ набавио је у Италији статуу етрурског војника израђену од теракоте. Две године касније набављене су још две сличне статуе. Строго узевши то и нису биле статуе, већ око 200 комадића разбијених статуа. Комади су били брижљиво састављени и рестауриране статуе изложене у музеју. Амерички историчари уметности написали су читав низ чланака и научних расправа о статуама у којима се тврдило да ова драгоцена уметничка дела потичу из 5. века пре наше ере.

Протекло је педесет година и — хемичари су на наличју глазуре открили диоксид мангана — елемента који се није употребљавао све до прошлог века.

Истрага је показала да су тобожње етрурске статуе дело једног савременог италијанског скулптора који их је, да би изгледале што „веродостојније“, разбио на комаде.

Много прашине дигло се својевремено око круне скитског цара Солоферна која је тобоже била нађена приликом ископавања у близини Очакова. Управа Лувра откупила је круну за неколико милиона франака. Касније је установљено да је круна рад једног јувелира из Одесе који ју је израдио по наруџбини. Непознати поручилац објаснио је јувелиру да му је круна потребна за — поклон.

„Преко сличних грешака, немарности и фалсификата историјских чињеница не треба ћутке прелазити. О њима треба говорити. Јер ни књиге, ни филмови, ни слике ни чланци не служе само за разоноду, већ и за употпуњавање знања“ — каже совјетски публицист Богданов на крају свог чланка објављеног у часопису „Знание-сила“. Чланак смо пренели у нешто скраћеном облику.

ВИДРА

ПОМОЋНИК РИБА

Видра, за коју се сматрало да је највећи непријатељ риба, показала се као њихов — пријатељ. Видра се углавном храни болесним рибама и због тога је, када су риболовци почели да их немилосрдно уништавају, настао помор међу рибама. Сада је видра у очима риболоваца потпуно рехабилитована.

НАЈВЕЋА ПОБЕДА
И НАЈТЕЖИ ПОРАЗ АНТИЧКОГ ДОБА

ОСТАЦИ КИРОВОГ ДВОРЦА У ПАСАРГАДЕСУ

КИРОВА ГРОБНИЦА У ПАСАР ГАДЕСУ

ЗА СВЕГА 30 година персијски краљ Кир основао је једну од најмоћнијих империја свих времена која се простирала од Грчке на западу до реке Инда на истоку и средњег Нила на југу. На дан 14. октобра 539. године пре наше ере Кир се са својом непобедивом армијом нашао пред Вавилоном, највећим градом и средиштем античког света.

Персијски краљ је пре тога видео и освојио Есбатан, престоницу Меда, град опасан са седам зидова од којих је први по легенди био од масивног злата, други од сребра а остали од разнобојне опеке, заузео је после опсаде, „град од злата“, Сард, престоницу најбогатијег владара античког света Креза. Међутим, када се улогорио на десној обали Еуфрата, Кир је остао нем пред невиђеним призором моћи и богатства. Вавилон је био симбол неосвојивости. Спољни зид направљен од огромних камених блокова био је дугачак 90 километара, висок 48 а широк седам метара. Поврх њега, на висини једне данашње петнаестоспратнице налазио се широк друм којим се пешице могло путовати два дана и на коме су могле да се мимоиђу античке двоколице. Зид је имао 250 кула високих по 100 метара и сто огромних кедрових капија опточених масивним гвожђем. Унутар овог зида Вавилон је био опасан другим зидом дугим 69 километара, високим 23 и широким девет метара.

На оријашке вавилонске зидине били су наслоњени висећи вртови који су досезали висину од 50 метара. Витки стубови чије су шупљине биле напуњене земљом кроз коју се пробијало корење дрвећа носили су простране терасе. Шупљине неких зидова биле су празне. У њима су се налазиле справе намењене наводњавању и поливању вртова. Ове рајске баште направио је Набукодоносор за своју супругу медску принцезу Аметис која никада није престала да оплакује планине свог завичаја. У ствари Семирамида никада није постојала и једно од седам чуда античког света било је посвећено носталгичној Аметис.

Изнад Вавилона уздизала се чувена Вавилонска кула звана Зигурат, џиновско седмоспратно здање чији је сваки спрат био висок колико једна савремена кућа. Кир је задивљен посматрао ноћу тај храм који је сваког дана мењао боју своје светлости. Осветљеност Вавилона је изазивала код њега усхићење помешано са завишћу. Захваљујући нафти коју су стари Вавилонци већ црпли из тла, Набукодоносоров град је ноћу блистао десетинама хиљада светиљки.

Када је сазнао да је Кир опсео град и да персијски ратници напајају своје коње у водама Еуфрата моћни краљ Белшар Утсур (библијски Балтазар) се грохотом насмејао. Зар његов град није био опасан зидовима којима ни зуб времена није у стању да нашкоди? Њихови остаци чак и данас, после две и по хиљаде година задивљују савремене стручњаке. Краљ Белшар је најављивао да ће Кир сломити зубе о зидине Вавилона који није страховао ни од најдуготрајније опсаде. Град је имао довољно намирница и осталих потреба за 10 година! Да би дао доказа о потпуном презиру који гаји према Киру и његовим армијама краљ Белшар је позвао једне ноћи најугледније Вавилонце и Вавилонке на невиђену гозбу и раскалашни пир који су трајали до дубоко у ноћ.

Те исте ноћи Кир и његова војска продрли су у неосвојиви град. Вавилонске straже нису им пружиле готово никакав отпор. Како се то чудо могло догодити? Персијски краљ је дошао на генијалну мисао да скрене воде Еуфрата пред самим Вавилоном. Затим су се његови војници спокојно ушетали у престоницу света газећи воду до колена.

Вавилонци су са градских зидина неколико дана пре заузећа њиховог града посматрали како Персијанци нешто раде у кориту реке. Уместо да буду опрезни они су се подсмевали узалудним напорима својих непријатеља. Међутим, Кирови војници су били научени на џиновске подухвате. Да би осветили Кировог коња који се утопио у Тигру они су једном приликом по краљевом наређењу изделили његов ток на 360 канала. Пошто је продро у Вавилон Кир је лично растурио стражу пред Белшаровим дворцем, пробио се у краљеву собу и убио га са речима: „Спас Вавилону!“

Усхићен велелепним градитељским подухватима Набукодоносорових поданика у Асирији, Кир се по повратку у Персију посветио подизању великих грађевина, путева, водовода и канализације. За кратко време његова земља је постала узорна империја античког света.

Међутим, у последњој трећини шестог века пре наше ере, на источним границама Кировог царства појавио се моћни ратнички народ — Масагити. Дошавши из Туркестана ти неустрашиви и ненадмашни коњаници галопирали су наоружани луковима и стрелама од Каспијског мора до данашњег Авганистана. Они су јели корење, опијали се мирисом сагорелих плодова а на њиховом челу се налазила једна жена, ратница Томизис, супруга њиховог погинулог поглавице.

Кир који је већ имао неколико жена сматрао је да ће најлакше отклонити опасност која се наднела над Персијом брачном понудом упућеном ратоборној удовици. Међутим, Томизис је више волела слободу него персијски престо. Она је одбила његову понуду. Да би се осветио и казнио њену дрскост Кир је против Масагита покренуо најмоћнију армију античког доба. У Вавилону се 531. године пре наше ере окупило 600.000 војника, 120.000 коњаника и 2.000 борних кола. У свом походу велика армија зауставила се тек пред Араксом, на граници између данашњег Ирана и совјетске Транскавказије. Краљица Томизис послала је тада Киру поруку позивајући га да се окане својих ратних злочина и распусти војску коју је подигао. Уколико пак жели рат нудила му је да се она са својом војском повуче на три дана хода од реке на којој се Кир улогорио. Тамо ће га она сачекати и пружити му могућност за одлучну битку. Кир се обратио своме некадашњем непријатељу а сада заробљенику и саветнику сардском краљу Крезу за мишљење. Препредени Грк га је посаветовао да за примитивне Масагите ненавикнуте на сласти живота и рафинирану храну закоље много стоке, припреми најфинија јела и реке вина. Обиље јела и хране треба оставити код слабо наоружаних истурених одреда Кирове војске које ће Масагити напасти и лако потући. Гладни коњаници ће се најести и напити и тада их неће бити тешко потући.

Кир је послушао савет свог бившег непријатеља. Масагити који су целог живота само пили млеко и јели корење занели су се својом победом и убрзо су се опили. Главнина персијске војске пришла им је с леђа, лако је савладала страже и заробила више хиљада Масагита. Међу њима се налазио и краљичин син. Огорчена краљица упутила је нову поруку Киру следеће садржине: „Кире, краљу жедан крви, не понеси се победом постигнутом над трећином моје војске захваљујући превари. Врати ми мог сина и упркос увреди коју си ми нанео моћи ћеш некажњен да напустиш тло моје земље. Ако тако не поступиш проклињем те сунцем, богом Масагита и обећавам ти да ћеш се напити крви колико си жедан“.

Кир је пред гласником презриво слегнуо раменима и самоуверено је сачекао коњицу Масагита. „Никада судар огромних људских маса није био страшнији, прича Херодот. Пошто су потрошили све своје стреле војници су се ухватили укоштац и за вратове. У том жестоком покољу прса у прса ломила су се копља а људи се мачевима клали. Ниједна страна није хтела да попусти пре потпуног пораза“.

Победу су однели Масагити. То је био први пораз Персијанаца. Њихова непобедива армија била је уништена. У боју који се одиграо 528. године пре наше ере погинуо је и сам Кир. Томизис је наредила да јој се донесе леш краља Кира како би одржала обећање. Главу мртвог краља заронила је пред својим војницима у бачву пуну људске крви и узвикнула: „О краљу, напиј се крви!“

0 150 300 км
Дунав
ЦРНО МОРЕ
КАСПИЈСКО МОРЕ
АРАЛСКО М.
Сард
КИПАР
СРЕДОЗЕМНО МОРЕ
КРАЉЕВ ПУТ
Нинива
Еуфрат
Тигар
МЕДИЈА
Јерусалим
Суза
ПЕРСИЈА
Мемфис
АРАБИЈА
ЕГИПАТ
ЦРВЕНО М.
ПЕРСИЈСКИ З.
ИНДИЈА

КАРТА КИРОВОГ ЦАРСТВА

РУШЕВИНЕ ВАВИЛОНА

ТАКО ЈАВЉАЈУ

Најнапреднија беба Енглеске, седмомесечни Виктор Реј, тешка је нешто мало мање од 16 килограма, што отприлике одговара нормалној тежини трогодишњег детета.

Забринута мајка Маргарет Реј, жали се на претерану јешност свога сина и наводи колики су његови дневни оброци: доручак — два јајета, овсена каша и млеко; ужина: кекс и хлеб са мармеладом; ручак: шницла, пржен кромпир и пудинг; поподневна ужина: кекс, млеко; вечера: риба и пудинг од пиринча. Уза све ово мали Виктор попије и по два литра млека дневно.

Туш кисеоник

Да се ујутру савлада сањивост и учмалост мишића одлично помаже „туш кисеоником“. Апарат за ту сврху радо употребљавају Американци. Велик је као електрична машина за млевење кафе и снабдевен патронама кисеоника за сто туширања у трајању од по пет минута.

Још док лежи у кревету дремљивац или дремљивица треба да навуче навлаку на нос, прстом да притисне дугме на апарату и из њега ће, уз тихо шиштање, почети да извире чист кисеоник који он треба да увлачи у себе дубоким дисањем. Сигнал га опомене кад је доста.

Вислини Жулави

Вислини Жулави назива се депресија у области делте реке Висту ле. Она се само понегде уздиже до 1,5 метара изнад нивоа мора, а већим делом се простире испод морске површине. Од Балтичког мора одвојена је једним ланцем пешчаних дуна. У њој је изграђен читав систем канала, насипа, пумпи, тако да је у њој могућно гајење жита, индустријских биљака, воћа и поврћа.

Крајем другог светског рата Немци су приликом повлачења разорили бране тако да је скоро сва долина била поплављена. Пошто су после рата обављени тешки радови на исушивању, Вислини Жулави су поново оспособљени за пољопривреду и данас је то област која даје најбољу жетву у Пољској.

Реј Бредбери

(5)

У СРЕБРНАСТОЈ МАГЛИ

— Знам. Нисам имао снаге. Кад нешто увртиш у главу, у ствари лажеш себе. Говориш себи да сви остали нису у праву. Али тек што сам почео да убијам људе схватио сам да су они просто глупи и да сам узалуд дигао руку на њих. Касно сам то схватио. Онда већ нисам могао да се зауставим и ето дошао сам овде да бих себе и даље лагао и тако успоставио поново душевну равнотежу.

— Јесте ли успели?

— Не потпуно, али углавном јесам.

Капетан је посматрао своју цигарету.

— Зашто сте све ово учинили?

Спендер је лаганим покретом склонио пиштољ у страну.

— Зато што сам дошао до убеђења да треба да учимо од становника Марса. Они су стали тамо где је требало да се ми зауставимо пре сто година. Прошао сам њихове градове, упознао тај народ и био бих срећан да могу да их назовем својим прецима.

— Да, тамо је заиста изванредан град. Капетан је главом показао на једно насеље.

— Није ствар само у томе. Наравно, њихови градови су заиста лепи, Марсовци су успели да уметност учине саставним делом свакодневног живота. Код Американаца је то друкчије: уметност је власништво ограничених грађана на врху, а остали је узимају у недељним дозама, понеко помешану с религијом. Код Марсоваца је све то било заједно.

— Мислите да су они пронашли смисао живота?

— Уверен сам.

— И због тога сте почели да убијате?

— Кад сам био мали родитељи су ме повели у Мексико Сити. Никад нећу заборавити како се мој отац тамо понашао: бучно и непристојно. Што се тиче мајке тамошњи људи нису јој се допали зато што се ретко купају и кожа им је тамна. А тек сестра — она је уопште избегавала да разговара са њима. Једино су се мени стварно допали. И ја лепо могу да замислим да би се они — отац и мајка — кад би се нашли на Марсу понашали исто тако. Просечан Американац окреће главу од свега што је необично. Све што није као у Чикагу — не ваља. А још кад помислим на рат! Чули сте шта се говорило у конгресу пред наш лет. Кажу, ако експедиција успе, на Марсу ће монтирати три атомске лабораторије и складишта атомских бомби. Значи, дошао је крај Марсу, сва та лепота ће пропасти. Како бисте се ви осећали кад би Марсовци повраћали у Белој кући.

Капетан није одговарао.

Спендер је продужио.

— А тек шта би радили наши бизнисмени, власници рудника, путничких агенција... Сећате се шта је било с Мексиком кад је из Шпаније стигао Кортез са својим красним друштвом пустолова? Каква је онда цивилизација умрла! Грамзиви хришћани фанатици срушили су стару културу Астека. Историја то неће опростити Кортезу.

— Не би се могло рећи ни за вас да сте се данас понели по свим правилима етике — приметио је капетан.

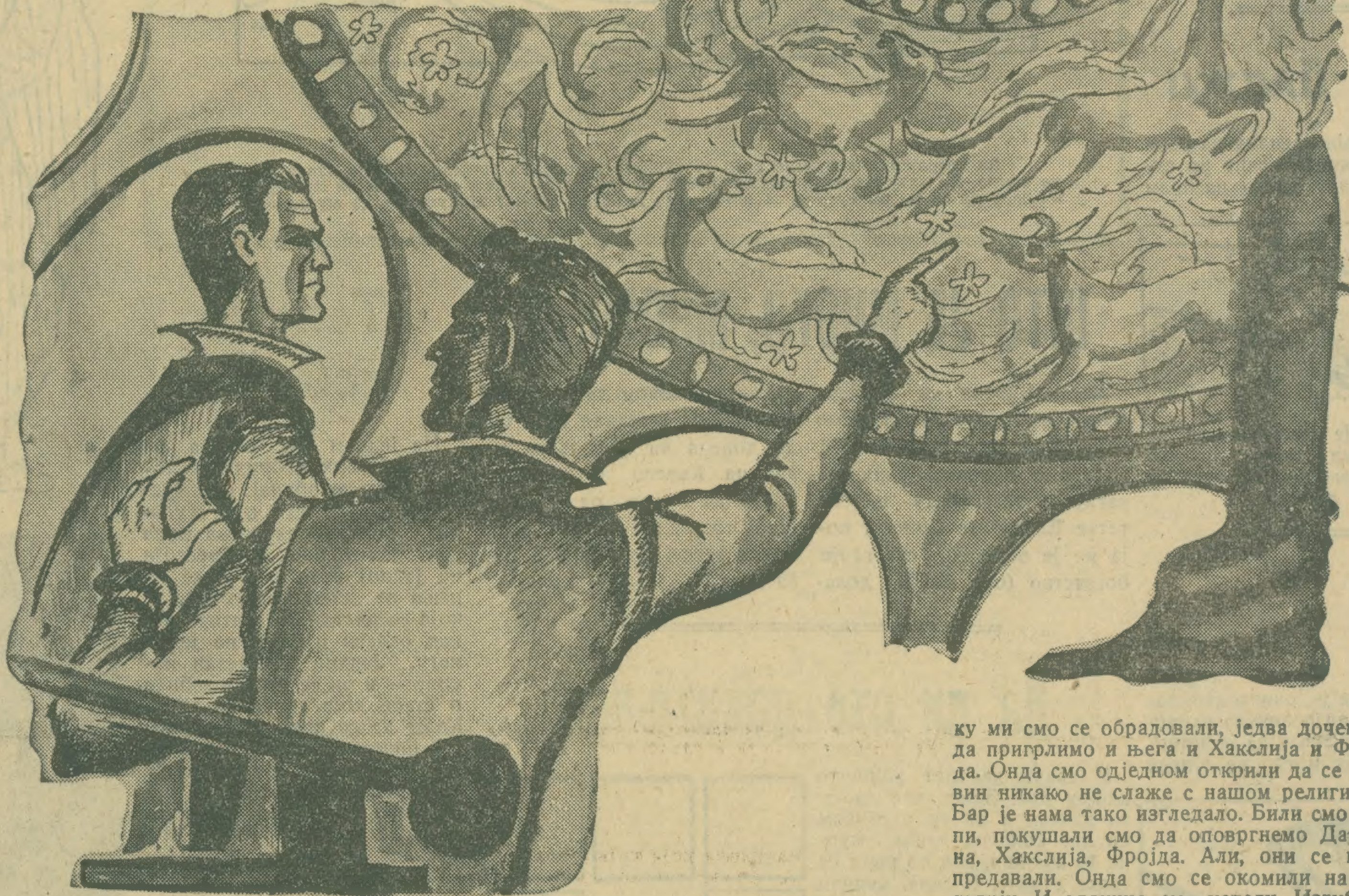

— Шта сам могао да урадим? Да се борим. Ја сам против целе те подле и ненасите банде са Земље. Они ће одмах почети да врше пробе са тим својим одвратним атомским бомбама, тући ће се због база које су им потребне за нове ратове. Мало им је што су једну планету разорили, треба и другима све покварити. Глупи брбљивци. Кад сам стигао овамо чинило ми се да сам очишћен не само од њихове такозване културе већ и од морала и обичаја. Њихови закони, морални принципи, начела нису важили за мене. Било ми је остало само да вас све ликвидирам и почнем да живим по своме.

— Али, испало је другачије.

— Да, после петога убиства схватио сам да се нисам променио, да нисам постао Марсовац и да је врло тешко ослободити се онога што се за мене прилепило на Земљи. Али, сада су моја колебања прошла. Убићу вас све до последњег. То ће задржати слање идуће експедиције бар за следећих пет година. Наша ракета била је јединствена, таквих као она више нема. У очекивању вести од нас проћи ће година, ако не и две пре него што се они на Земљи одлуче да направе нову ракету. За њу ће утрошити два пута више времена јер ће направити стотину нових делова страхујући од неприлика које их очекују.

— Добро сте прорачунали, нема шта.

— А ако се ви вратите и то са добрим вестима то ће убрзати масовну најезду на Марс. Овако, сачекиваћу сваку нову експедицију. Неће слати одједном више од једне ракете, а посада не може бројати преко двадесет људи. Умећу већ да изађем с њима накрај: испричаћу им да је наша ракета изненада експлодирала — дићи ћу је још ове недеље чим завршим с вама — а онда ћу и њих све поубијати. Успећу да одбраним Марс за пола века. Земљани ће ускоро престати с експериментима. Сетите се само како су се људи охладили за грађење цепелина јер су се стално палили и падали.

— Све сте добро промислили — признао је капетан.

— Баш тако.

— Осим једнога: нас је много више. За један час обруч ће се стегнути, за један час ви ћете бити мртви.

— Пронашао сам подземне ходнике, сигурна склоништа која никад нећете наћи. Отићи ћу тамо и преседети неколико недеља. У међувремену ваша будност ће ослабити. Тада ћу поново изаћи и довршити вас једног по једног.

Капетан је климнуо главом.

— Реците ми каква је то цивилизација — рекао је показујући руком у правцу планинског насеља.

— Они су умели да живе у складу с природом. Нису се трудили из петних жила да докажу како између њих и животиња постоји огроман јаз. Избегли су грешку коју смо ми учинили кад се појавио Дарвин. А ево шта је било код нас: у почетку ми смо се обрадовали, једва дочекали да пригрлимо и њега и Хакслија и Фројда. Онда смо одједном открили да се Дарвин никако не слаже с нашом религијом. Бар је нама тако изгледало. Били смо глупи, покушали смо да оповргнемо Дарвина, Хакслија, Фројда. Али, они се нису предавали. Онда смо се окомили на религију. И одлично смо успели. Изгубили смо веру и почели разбијати главу над смислом живота. Ако је уметност пре свега изражавање незадовољених жеља а религија — самообмана, због чега живимо? Вера је за све имала одговор, али са доласком Дарвина и Фројда она је пропала. Људски род остао је изгубљен као што је и био.

— Мислите ли да су Марсовци нашли прави пут? — распитивао се капетан.

— Да, они су успели да споје науку и веру тако да оне не поричу једна другу већ се узајамно помажу и обогаћују. Волео бих да вам то покажем.

— Моји људи не чекају.

— Само пола часа. Зауставите их.

Капетан је мало оклевао, затим се подигао на ноге и довикнуо наредбу одреду.

Спендер га је повео у мало марсовско насеље које је било сграђено од чистог мермера. Видели су велики фриз с ликовима лепих животиња, жуте симболе сунца, статуе које су подсећале на бикове, скулптуре мушкараца, жена и огромних паса с племенитим њушкама.

— Ево вам одговора, капетане.

— Не схватам.

— Марсовци су пронашли тајну живота проучавајући животиње. Животиња не истражује у чему је смисао живљења. Она живи, живи ради живота. За њу се одговор налази у самом битисању, у њему су и радости и задовољства. Погледајте те скулптуре: свуда су симболични ликови животиња.

— Нека врста многобоштва.

— Не, то су симболи живота. На овој планети је такође постојао период кад је човек претерао у настојању да оде што даље од својих животињских предака. Али људи на Марсу схватили су убрзо: треба престати с тражењем смисла живота. Живот је сам по себи одговор. Сврха живота је у томе да се обнавља и постаје бољи. Марсовци су разумели да се питање „због чега живети“ појавило код њих у јеку ратова и несрећа кад одговора није ни могло бити. Требало је да се успостави стабилна равнотежа и прекину ратови да би питање постало бесмислено. Кад је живот добар нису потребна никаква доказивања.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

НАЈВЕЋА КЊИГА

Белгијски писац Хуго Клаус успео је да у Сједињеним Америчким Државама нађе издавача за своју књигу — највећу на свету. У њој има

свега шест страница начињених од плексигласа. Висина овог џина од књиге је 2,35 метра, а садржи четири цртежа и Клаусове стихове. Љубитељи реткости могу да добију ову књигу на било ком језику.

НЕОБИЧНО

Олуја у Копенхагену изненада је одвалила са једне зграде огромну таблу, витлала је кроз ваздух и најзад убацила у излог неке радње. Табла је уз пут озледила два пролазника. На њој је писало: „Помозите у спречавању несрећних случајева.“

НИЈЕ ПРЕДВИЂЕНО

Одштетни захтев музичара Била Бенета у чијем је џепу од панталона експлодирала кутија са шибицама одбило је осигуравајуће друштво у Милвокију са образложењем: при закључењу осигурања навели сте да нисте пушач; према томе нисте имали потребе да собом носите палидрвца.

ЗА ЈЕДАН МИНУТ

Џон Коен, професор психологије на универзитету у Манчестру, израчунао је да за један минут жене изговоре 160 речи, а мушкарци свега 50. За два минута однос

износи 214:152 у корист жена. Професор Коен објашњава то не неком женском брбљивошћу, већ тиме што жене које обично проводе много времена с децом морају веома брзо да реагују на њихова безбројна питања.

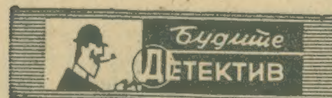

Одговори:

ПОРОДИЧНИ РАЧУНИ

Инспектору Вернеру сместа је пало у очи да су на хартији за упијање две деветке написане не онако како би мора

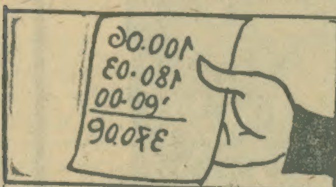

ле да изгледају на лику у огледалу. Документ је, према томе, био фалсификован.

На плажи

Човек који препливава реку тешко може да изађе на супротну обалу тачно наспрам

места где је ушао у воду: њега ће речна струја обавезно однети низводно. Младић је очигледно, лагао.

БЛАГАЈНИКОВ СЛУЧАЈ

Благајник је, очигледно, лагао. Да је он познавао околину као свој џеп и да је затворених очију могао да стигне

до села Визенгрин, он би са исто толико лакоће могао да дође до потока што протиче испод моста и у њему испере очи.

ОТВОРИ ОЧИ

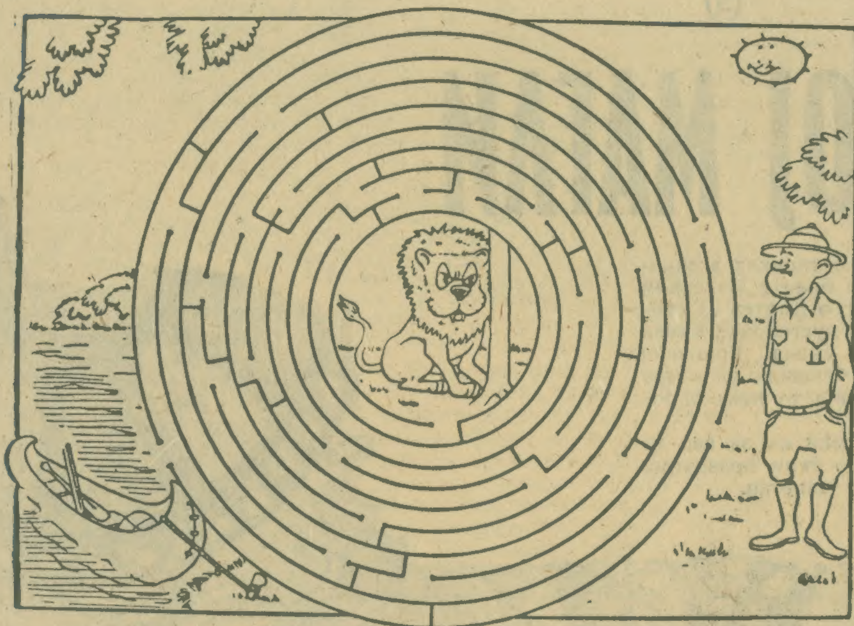

КАКО ЋЕ ИЗБЕЋИ ЛАВА?

За истраживача џунгле који се скрива од дивљих звери једини је излаз да дође до чамца. На путу кроз „прашуму" прети му опасност од једног лава. Који пут треба да изабере да се не би сусрео са њим, а да дође до чамца? Покушајте да му помогнете.

ШТО ЈЕ МНОГО, МНОГО ЈЕ

Лесли Карсон из Валкертона (Онтарио, САД) тражио је од суда 29. септембра 1960. године да поништи једну клаузулу у тестаменту његове тетке Елизабете Сомерс, која му је оставила све своје богатство (око 60.000 долара) под условом да не удави ниједно од штенади које буде донела на свет њена мезимица. Карсон је у молби навео да би он радо извршио последњу вољу своје драге тетке, али да већ има 80 паса.

Да ли сте довитљиви

У сваки квадрат упишите цифру два. Замислите да су то кавези и да су у сваком по две кокоши, дакле, укупно 16 кокоши, или по шест са сваке стране. Е сада, купили сте још четири кокоши, дакле сада имате укупно 20.

Да ли бисте умели да их разместите у осам крлетки, тако да опет имате по шест кокоши са сваке стране.

Решење: Може! И то тако ако оставите у угловима по једну кокош а по четири у свим осталим крлеткама.

Тежак испит

На једном од острва из групе. Нових хебрида постоји занимљив обичај: проверавање одважности пре ступања у брак. Младожења мора целу једну ноћ да престоји на једној нози. Увече се он пење на „стену заљубљених" која се налази 250 метара изнад океана и стаје на једну ногу. Један неопрезан покрет — и он се може разбити о стене које стрче из мора. Кажу да се овај „испит" може положити само у младости. Није онда чудо што су на острву разводи брака више него ретки јер оних који желе да још једну ноћ проведу на „стени заљубљених" — нема.

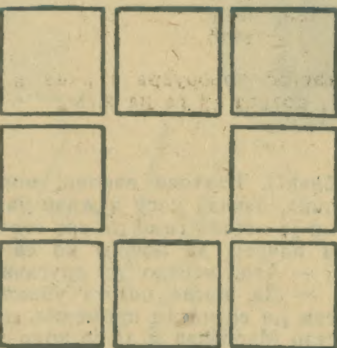

НАПРАВИ САМ

СКУТЕР

И ова играчка-украс није као и претходне које смо доносили на овом месту тешка за прављење. Потребно је да набавите запушач од плуте ваљкастог облика, два запушача изреза на у облику круга, комад чврстог дрвета, зрно шибице и папир или фланел у боји.

Запушач ваљкастог облика исеците према нашем цртежу број 1, а два кружића од запушача према цртежу број 2.

„Заштитно стакло" на скутеру начините од чвршћег целофана према цртежу број 3. Седиште направите од папира у боји или парчета фланела и залепите га на скутер (цртеж број 4).

Зрно шибице нека вам послужи за управљач на скутеру (цртеж број 5).

Основу „заштитног стакла" залепите на предњи део запушача, а точкове залепите као што видите на цртежу број 1.

Скутер и точкове обојите зеленом бојом, као и доњи део „заштитног стакла", док горњи треба да остане провидан. Седиште црвеном бојом, а ручицу на управљачу црном као и гуме и „жице" на њима. Два мала круга испод седишта обојите исто тако црном бојом.

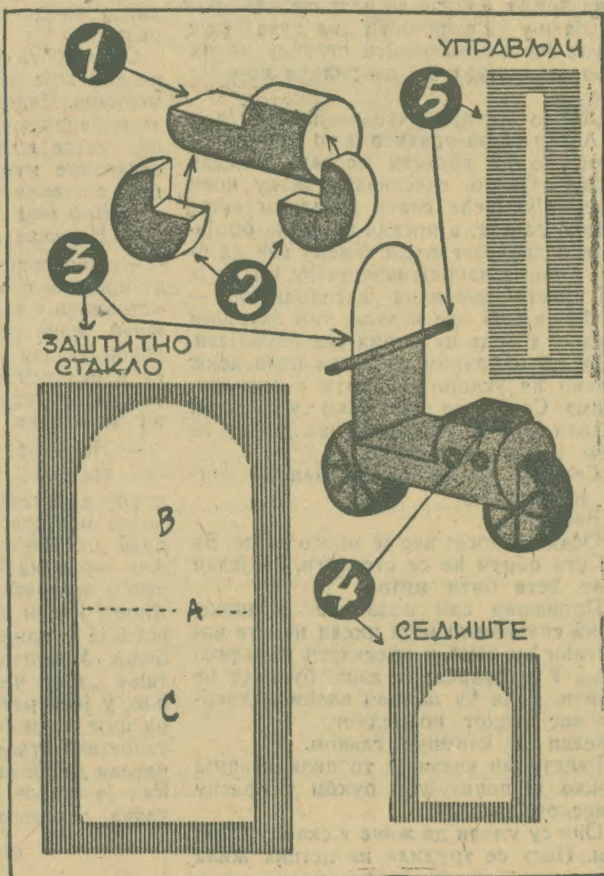

НЕСТАЛИ ШАМПИОНИ

Енглез Дејви Хорвуд је неутешан: његов понос — двадесет бува — нестале су без трага и гласа.

Хорвуд је стрпљиво тренирао своје буве и од њих начинио ненадмашне скакаче. По речима „тренера", његових двадесет питомица имале су живе очи и танке бокове, биле су специјално одгајене на топлој и мекој свињској кожи и нису знале за пораз: на свим такмичењима бува доносиле су прве награде за скок удаљ.

Хорвудови суседи у шали кажу да су се буве, уморивши се од непрестаних тренинга, једноставно — разбежале.

„МРТВА ПРИРОДА" — рад Драгице Јесић, ученице VII разреда, Кикинда, Доситејева улица број 53

Дечји цртежи са конкурса

Бачки цртежи у овом броју, као и они раније објављени у овој рубрици, награђени су са по 1.500 динара. Награде ће бити достављене поштом.

„СТАРИ УЧИТЕЉ" — рад Благоја Димитрова, ученика VI разреда, Битољ, Улица Блаже Рогозинаро 90

„ИГРЕ НА СНЕГУ" — рад Даринке Симић, ученице VII разреда основне школе „Анта Богићевић", Лозница

ЗА ВЕЋУ ШУНКУ...

Група америчких одгајивача свиња сматра да се бутови у свиња јаче развијају кад је она приморана да стоји на задњим ногама. Свој „проналазак" они већ примењују. Валови у њиховим оборима постављени су доста високо, тако да свиња може да једе једино стојећи на задњим ногама. Мишићи се боље развијају и добија се — већа шунка.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

		1	2	3	4	5		
	6						7	
8			■		■	9		10
11			12		13			
14		■	15			■	16	
	17	18			■	19		
		20		■	21			
	22		■	23			24	
25		■	26			■	27	28
29		30				31		
32			■		■	33		
	34		35		36			
		37						

Водоравно: 1) путељак, 6) уговор на срећу, 8) орган чула слуха и равнотеже, 9) наша река, 11) један од највећих руских песника (1814—1841), 14) слово латинице, 15) лична заменица, 16) афирмација, 17) главни град Гане, 19) предлог, 20) острво у Јадранском мору, 21) музичка нота, 22) хемијски знак за криптон, 23) планина, 25) иницијали нашег познатог књижевника („Госпођица"), 26) женски певачки глас, 27) јапанска мера за дужину, 29) опера Џорџа Гершвина, 32) инсекти из фамилије опнокрилаца, 33) град на Сицилији, 34) слапови, 37) река у Француској.

Усправно: 1) препирка, 2) иницијали војвођанског комедиографа („Избирачица"), 3) град у Западној Немачкој, 4) предлог, 5) најјача карта у игри, 6) званична потврда преписа, 7) једна од електрода, 8) зејтин, 10) име глумице Гарднер, 12) морски коњ, 13) негација, 18) стари персијски краљ, 19) јужно воће, 21) француски књижевник („Исландски рибар"), 22) улична продавница штампе, 23) познати руски композитор („Иван Сусањин"), 24) борилиште, 25) вулкан на острву Минданао, 26) хемијски знак за сребро, 28) назив за острво Вис у старом веку, 30) мадридски фудбалски клуб, 31) недаћа, 35) зачин, 36) мера за површину.

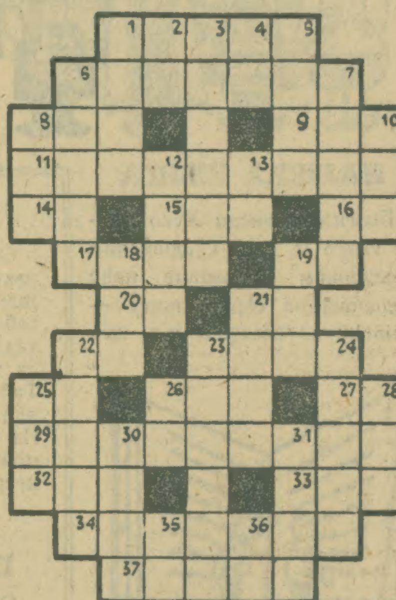

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА 5

Водоравно: 1) Павлова, 7) трн, 8) Авала, 10) река, 12) алем, 13) идеја, 15) Ика, 16) кор, 17) РК, 19) сн, 20) згода, 22) стид, 24) ринг, 26) срне, 27) онда, 28) одлив, 30) М(иливоје) Ж(ивановић), 31) аг, 32) срп, 34) ина, 36) олово, 38) кост, 40) имун, 41) исток, 42) очи, 43) тим, 44) сто.

Усправно: 1) предострожност, 2) анкер, 3) ла, 4) ова, 5) Вали, 6) Александар Вучо, 7) трик, 9) Аман, 11) ај, 14) Арг, 18) коров, 20) здела, 21) дин, 22) С(теван) С(ремац), 23) Инд, 25) га, 29) Иго, 30) Мики, 32) сомот, 33) пони, 35) Асти, 37) ли, 39) том.

ЈЕДАН ОД ХРАБРИХ

Француз Мишел Холард био је један од најхрабријих савезничких обавештајаца у прошлом рату. Енглески краљ га је одликовао, а председник Черчил му лично честитао у знак захвалности за његове подвиге и храбро држање пред немачком обавештајном службом.

МИШЕЛ Холард је једини савезнички обавештајац другог светског рата који је за своје обавештајне подвиге доживео највише државне почасти. Његова биографија је богата беспримерним херојствима. За њега ће и данас многи грађани Лондона рећи: Мишел је човек који је спасао наш град, он је својим подвизима у окупираној Француској хиљадама Енглеза спасао животе.

Оно што Мишела одликује од осталих савезничких обавештајаца прошлога рата јесте метод који је сам израдио да би прикупио податке о немачким јединицама. Његова огромна обавештајна мрежа „Ажир“ била је састављена искључиво од француских родољуба. Мишеловој обавештајној организацији немачке обавештајне и контраобавештајне службе Авер и Гестапо, никада нису ушле у траг и она је радила до последњег дана окупације.

У току 1943. године, у време интензивних припрема за употребу немачког тајног оружја — летећих ракета Ф-1, многе савезничке обавештајне мреже у Француској, Белгији и Холандији преживљавале су кризу. Рације које је спроводила немачка служба безбедности завршавале су се провалама и хапшењима савезничких агената. Мишелова мрежа, међутим, остала је неоткривена.

Све податке које су савезници тражили о немачким армијама, корпусима и дивизијама у Француској, обавештајна мрежа „Ажир“ је брижљиво прикупљала и хитно слала у Берн. Мишел је помогао савезницима да се искрцају у Нормандији. Ипак он није само руководио својом организацијом: најкомпликованије задатке извршавао је сам. Мишел је имао податке о готово свим војним транспортима у Француској, о броју топова, тенкова, аеродрома, авиона, писта за Ф-1. Зато кад би Лондону хитно затребали подаци о непријатељу, без обзира како је тешко доћи до њих, шефови британске обавештајне службе поверавали су задатак Мишелу говорећи: „Мишел може све“.

Он је открио рампе Ф-1 и Ф-2

Његов највећи подвиг је откривање система изградње бетонских рампи за лансирање немачког тајног оружја Ф-1 и Ф-2. Он је први сазнао да је њихов циљ — Лондон. То је у енглеској влади изазвало велико изненађење и хитну евакуацију лондонског становништва. Предузете су све мере одбране: противваздушна одбрана је поставила неколико хиљада топова, а ваздухопловство издвојило две дивизије ловачких авиона за борбу против смртоносних ракета Ф-1 и Ф-2. Да би извршио овај задатак, Мишел је прерушен у радника ушао на градилиште где се подизала лансирна рампа, радио неколико дана на бетонским радовима, пред носом немачких официра одржао састанак са својим сарадницима и прикупио потребне податке. Измерио је сва постројења и бусолом одредио њихов смер. После неколико дана напорног рада сачинио је готово потпуно тачну скицу свих уређаја и одмах послао у обавештајни центар у Берн. На исти начин је улазио и у немачке луке, аеродроме и тако долазио до драгоцених података.

Једног новембарског дана 1943. године шеф железничке станице у Руану, иначе члан покрета отпора, обавестио га је да су под јаком стражом на станицу стигли и смештени у складиште необично велики сандуци. Мишел је одмах допутовао у Руан са својим сарадником Пјером. Тамо је Пјер скренуо на себе пажњу немачког стражара а Мишел се пробио у складиште и развалио један сандук. Пред њим се указала у природној величини ракета Ф-1. Измерио је, прикупио потребне податке и изгубио се. Сутрадан је направио детаљну шему оружја и отпутовао за Берн. Тада је 98. пут илегално прешао преко француско-швајцарске границе. Да би подаци о немачком тајном оружју хитно стигли у Лондон, чекајући на Мишела, британска амбасада у Берну задржала је авион са дипломатском поштом читава четири часа.

Ја сам у рату са Немачком...

У фебруару 1944. године немачки агент Анри Маре открио је Мишела и о томе обавестио Абвер. Док је француски обавештајац одржавао састанак са својим друговима у кафани „Код ловца“, у близини Булоњске шуме десетак људи је упало у кафану.

— Сви руке увис! Немачка тајна полиција.

Ставили су им лисице и одвезли их у истражни затвор. Абверов иследник, Белгијанац Руди, одмах је почео истрагу над Мишелом.

— Коначно, Мишел и његови шпијуни су долијали — рекао је иследник.

— Ја сам само родољуб и радим за савезнике. Ове људе не познајем.

— Зашто сте радили за савезнике.

— Зато што је то за мене једина могућност да водим рат против фашизма. Француска је у рату са Немачком, па сам и ја као родољуб против вас.

— Интересантно! Али као што видите, ми смо јачи и ви сте изгубили.

— Не! Овде сам само ја изгубио, али ви ћете изгубити рат.

— Значи, носили сте обавештења у Француску?!

— Да, потпуно сам и носио сам их британској амбасади у Берну.

Саслушање је трајало 24 часа непрекидно. Сву кривицу је узео на себе.

— Ко су ваши агенти, Мишел? — упитао је иследник.

— Немам их. Радио сам према властитим могућностима.

— Јесте ли чврсто одлучили да не говорите?

— Јесам! — одговиро је Мишел.

Сутрадан је Мишел пет пута губио свест. Стављали су га у каду хладне воде и тукли га пет пута по три сата. Кад су га донели пред иследника, био је у дубокој несвести. Сутрадан су му показали забелешку коју су нашли код њега. Требало је да се састане са својим сарадником Жијардом на железничкој станици у Аустерлицу, 9. фебруара.

— Повешћемо вас у Аустерлиц. Ако нам не покажете Жијарда, бићете одмах убијени! — рекао му је иследник.

Деветог фебруара у рану зору, довели су га на железничку станицу. Воз је стигао, свет се тискао према излазу. Двадесетак полицајаца је мотрило на Мишелове очи. Одједном, Жијард прође поред Мишела и без речи продужи. Мишел је осетио поглед свога друга, али га није ни погледао. Поглед му је лутао негде према хоризонту. Вратили су га опет у затвор и поново мучили. Увече му је саопштено.

— Смрт стрељањем!

Мишел је пресуду хладно примио. Ујутру су га поново позвали:

— Одлучили смо да ипак умрете природном смрћу, лагано у логору смрти...

Краљева порука у логору

Када су британском краљу Ђорђу саопштили о Мишеловом страдању он је затражио од британске обавештајне службе да све учини за Мишела и да му пренесе његову личну поруку. Међутим, сем поруке која му је пренета, ништа се више није могло учинити. Мишел је лагано умирао у логору. Умирао је храбро и достојанствено.

Међу савезничким јединицама, које су ослободиле логор, налазио се и британски војни аташе из Берна, коме је Мишел достављао податке и обавештења. По наређењу владе трагао је за Мишелом, али га овде није нашао. Пре ослобођења логора Мишел је био пребачен у Шведску. Аташе је одмах отишао тамо и пронашао Мишела у очајном стању. Осамнаестог јуна 1944. године у Шведској се спустио специјални владин војни авион. Мишел је кренуо за Француску преко Лондона, у пратњи истакнутих представника британске тајне службе.

Краљ Ђорђе је Мишела срдачно примио и доделио му највиши британски орден заслуга који један странац може да прими. Председник владе Винстон Черчил му је лично честитао на подвизима. Сутрадан је британска влада у Мишелову част приредила неуобичајени пријем којем су присуствовале највише личности британске обавештајне службе и захвалили му на његовим подвизима и држању пред немачком обавештајном службом.

Када се Мишел враћао кући, пилоту је било наређено да лети обалом Данске. Холандије, Белгије и Француске, изнад некадашњих лансираних постројења немачког тајног оружја. Из авиона се видео непрекидан низ рушевина. Све је било разорено савезничким бомбардерима. Мишел је посматрао пусте обале и гомиле челика и бетона. Потекле су му сузе. Учинило му се да види доле Жијарда, Данијела, Андреа... Пилот је ово приметио, па се окрете и рече:

— Ово је ваша заслуга, Мишел!

— Не, то је заслуга мојих другова, који су умрли пред немачким цевима.

Јесте ли већ чули да...

... рекорд младе француске песникиње Мину Друе је потучен. Ускоро ће бити објављене песме

трогодишње девојчице из Финске Кети Кристинеј, које је она испевала својој мајци.

... доајен француске штампе је лист „Корзиканске новине“ који је почео да излази пре 150 година, односно 1815. године, и отада редовно излази у Ажаксиу на Корзици.

... према вести коју је донео један француски часопис прву четкицу за зубе направио је 1786. године директор једне ен-

глеске фирме за тоалетни прибор М. Адис из Лондона. У вести се каже да је Адис пронашао четкицу још 1781. године али је ни је показивао бојећи се подсмеха суграђана.

... око 80.000 срна и 200.000 зечева страда сваке године на немачким ау

топутевима јер их привлачи светлост фарова.

... 16 градова у свету има више од три милиона становника, а 80 њих више од једног милиона. Најнасељенији град је Токио који је у 1963. години имао више од 9 милиона становника.

ЗА ЉУБИТЕЉЕ ФИЛАТЕЛИЈЕ

МАРКЕ НАРЕДНИКА ТРИКЕРА

Острва Нове Каледоније била су некад место где су протеривани политички осуђеници. Године 1859. острва су добила аутономију. Командант колоније — страсни филателиста — одлучио је да изда сопствену марку. Израде марки прихватио се један од наредника гарнизона, неки Трикер. На обали океана скупио је водом углачане облутке и помоћу ексера почео да у њих урезује лик цара Наполеона III, име острва и вредност — десет сантима. Тако је он изгравирао педесет облутака. Занимљиво је да ниједан од педесет царевих портрета не личи један на други: на једном се Наполеон осмехује, на другом је замишљен, на трећем забринут.

Марке су пуштене у продају 1. јануара 1860. године и данас су — велика филателистичка реткост.

*

Године 1895. у Уганди, бившој британској колонији, нестало је поштанских марака. Мисионар Милер, који се тамо налазио, наштампао је с дозволом гувернера неколико стотина марака — на својој писаћој машини. На свакој марки у горњим угловима стајала су слова „УГ“ (Уганда гуверман), а у доњем вредност. Марке је Милер куцао не преко индига, већ сваки лист у оргиналу.

Две године касније, на филателистичкој изложби у Лондону, ове марке су биле у центру пажње. Неколико посетилаца чак је покушало да их украде, тако да је и полиција имала посла.

*

Између Аргентине и Енглеске дуго се води спор око Фоклендских острва. На маркама с картом Аргентине ова острва се представљају као аргентинска, док су она у ствари под енглеском управом. У Аргентини постоји чак дужност гувернера Фоклендских острва (острва Малвинас како се шпански зову) чија нога у ствари никада није крочила на острва.

*

На поштанским маркама острва Тонга, које су издаване у времену 1897. и 1935. године, налази се водени знак који представља џиновску галапашку корњачу. То није просто цртеж већ, ако смемо тако да кажемо, прави портрет.

Некад је познати енглески морепловац Џемс Кук поклонио поглавици племена Тонга корњачу. Островљани су произвели корњачу у ранг краљице. Због њене дуговечности и кроткости временом су почели да је сматрају за свету. И у њену част лик корњаче појавио се на маркама Тонга. Корњача — краљица и данас је жива.

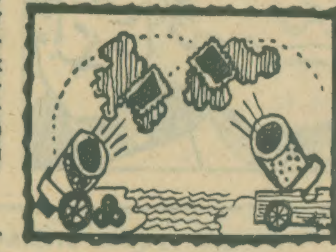

Walt Disney

МИКИ

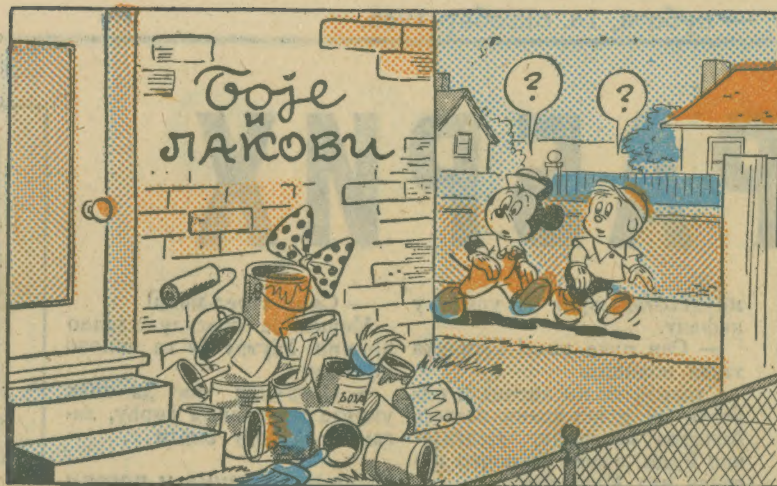

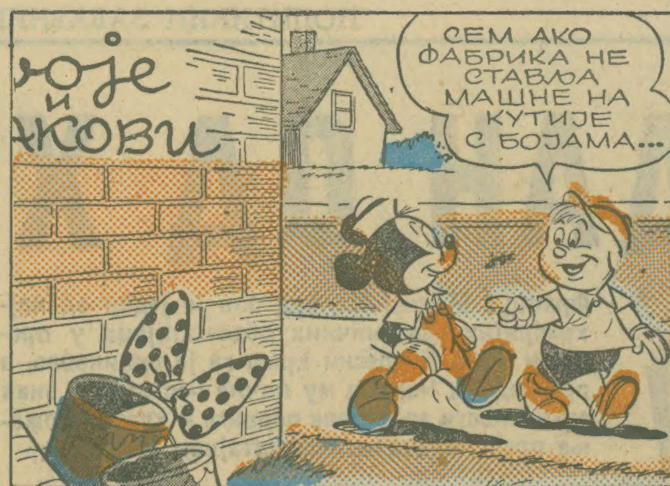

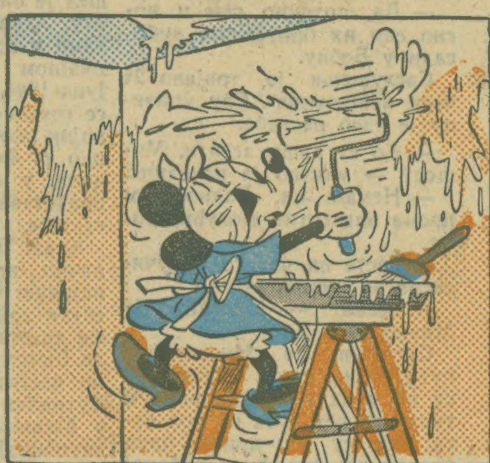

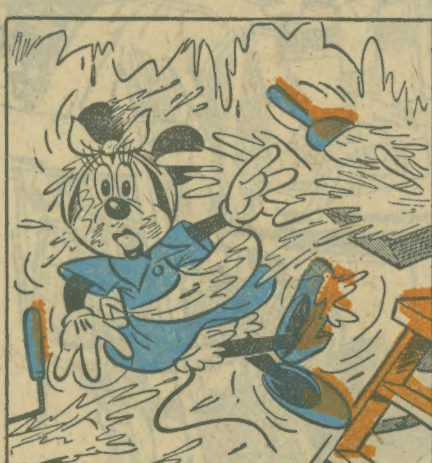

ЏОНИ ХАЗАРД

ФРЕНК РОБИН

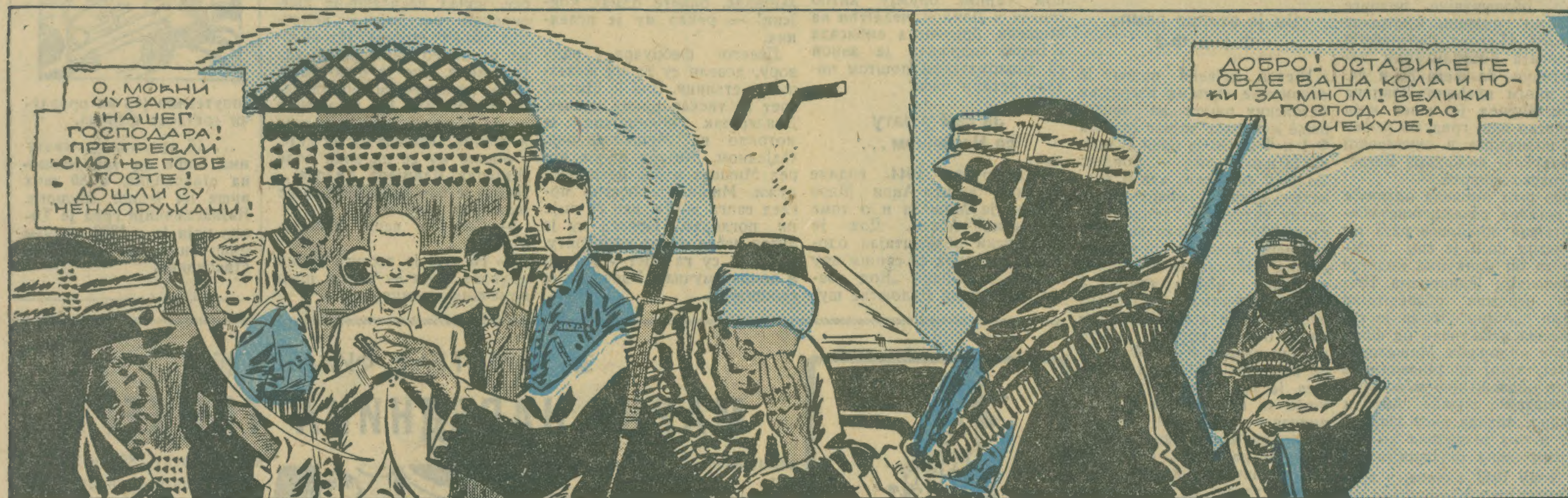

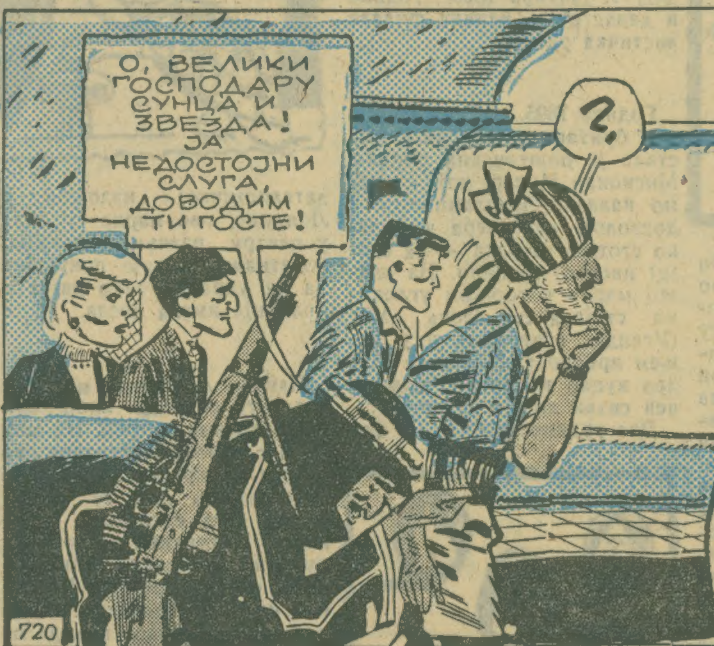

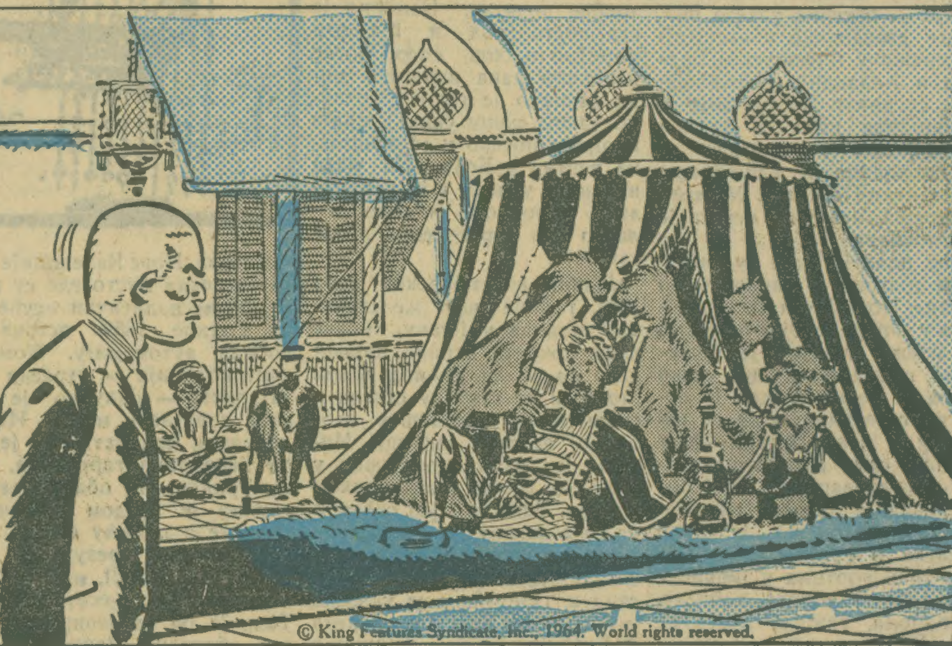

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31 — Издаје и штампа „Политика" штампарско издавачко предузеће Београд, Македонска 31. Жиро рачун број 601-1-82. Поштански фах 124. Претплата за нашу земљу: годишња 2.200; полугодишња 1.100, за иностранство: годишња 4.400, полугодишња 2.200 дин. Рукописи се не враћају.